

Geirfa

Dyfynnir pob gair yn ei gyd-destun yn y Mynegair a gyd-gyhoeddir â'r astudiaeth hon. Yn yr Eirfa hon fe restrir ac fe ddiffinnir pob gair gan ddilyn y drefn ganlynol:

gair dosbarth 'y ffurf ddiweddar: cyfystyron neu ddiffiniad cryno' (nifer yr enghreifftiau), rhif y llinell ar gyfer pob enghraifft (neu ar gyfer y pum enghraifft gyntaf os bydd mwy na phump)

- cyfyngiadau: gan fod rhai cannoedd o enghreifftiau o'r geiriau gramadegol cyffredin (fel y cysylltair **a**, ac **yn** traethiadol), ni roddir ond pum cyfeiriad atynt hwy; nodir yr holl gyfeiriadau at yr enwau priod;
- ffurfiau: rhestrir pob gair dan ei ffurf gysefin gan ddynodi <k, c> ac <g> a adferwyd (ac a allai gyfleu neges gamarweiniol am ddotharhad y graffemau hynny) â theip italig. Gan y gall carfanu arddodiaid rhediedig a berfau perthynol dan yr arddodiad a'r berfenw godi rhwystredigaeth ar rai darllenwyr fe restrir pob ffurf yn annibynnol;
- trefn: Rhestrir yn nhrefn yr wyddor bresennol gan ystyried gwerth ffonemig y graffemau. Gan hynny, fe ddaw **atwaenat** 'adwaenai', dyweder, ar ôl **adref** 'adref' yn hytrach nag ar ôl **attunt** 'atynt'.
- <6> ac <w>: gwahaniaethir rhwng y ddwy graffem hyn gan roi blaenoriaeth i'r gyntaf pan fo hynny'n briodol;
- berfau ac arddodiaid rhediedig: rhestrir pob ffurf yn annibynnol;
- cenedl enwau: nis dynodir oni fydd wedi ei hamlygu yn y testun.

a ardd 'â' (+ cytsain), e.e. 8, 9, 13, 19, 86; **ac** (+ llafariad), e.e. 31, 37, 38, 83, 99

a cys 'a' (+ cytsain), e.e. 1, 3, 4, 5, 6; **ac** (+ llafariad), e.e. 2, 4, 9, 13, 16; enghreifftiau o **ac** + cytsain mewn geiriau penodol: **ac ual** 'ac fel' 3, **ac uelly** 'ac felly' 390, **ac hyny** 'ac oni' 626, **ac hyt** 'a hyd' 482, **ac mal** 'ac fel' 233, **ac myn** 'ac myn' 406, **ac na** 'ac na' 52, **ac neur** 'ac neur' 422, **ac ny(t)** 'ac ni(d)' 1, **ac weithon** 'ac weithion' 347

a rhag pth 'a', e.e. 3, 4, 6, 7, 8

a gn cyfarchol, e.e. 151, 1002, 1011, 1147, 1157

a gn gof 'a', e.e. 32, 81, 134, 451, 507

abreid ans 'anodd' (2) 272, 598

ach ardd 'ger' (1) 260

acha6s e 'rheswm' (12) 265, 267, 403, 501, 713; 'perthynas' (1) 330

achenoges eb 'cardotes, merch o isel fryd' (2) 999, 1007

achul ans 'main' (2) 300, 399

achwanec e 'rhagor' (2) 147, 389

adana6 ardd U3g 'odano' (1) 101

ada be 'gadael' (2) 949, 1133
ada**dd** bf Gff U3 'gadawodd' (1) 72
ada**dn** bf Dyf Ll1 'gadawn' (1) 333
atuer be 'adfer' (1) 369
atuyd adf 'adfydd: efallai' (3) 473, 475, 795
adnabu bf Gff U3 'adnabu' (1) 320
adol**lc** bf Gch U2 'gofyn yn daer' (1) 599
adol**lyn** be 'gofyn yn daer' (4) 96, 518, 1040, 1080; **atol****lyn** (1) 496
adref adf 'adref' (1) 19
atwaenat bf Amh U3 'adwaenai' (4) 631, 631, 1022, 1089
ad**dn** bf Amh U1 (1) 'caniatawn' 714
adanc eg 'addanc, afanc; anifail chwedlonol' (6) 718, 745, 753, 785, 789
ada**sssei** bf Grb U3 'addawsai' (1) 1075
adef be 'addef: cydnabod' (3) 844, 1013, 1016
adefych bf Dib U2 'addefych: cydnabyddi' (1) 543
ae gn 'ai' (35) 48, 135, 135, 136, 137; **ay** (2) 33, 33
aei bf Amh U3 'âi' (1) 776; gw. hef. **ai**
ael e 'ael' (1) 205; **aeleu** ll (1) 505
aeth bf Gff U3 'aeth' (23) 43, 71, 126, 142, 326
aethant bf Gff Ll3 'aethant' (8) 200, 214, 255, 320, 375
aethost bf Gff U2 'aethost' (1) 530
aethp**oyt** bf Gff Amhers 'aethpwyd' (1) 1103
af bf Pres U1 'af' (16) 40, 156, 158, 274, 285; **afi** 'af fi' (3) 30, 148, 787
aualeu ell 'afalau' (1) 29
afles e 'afles' (1) 424
afon e 'afon' (5) 764, 768, 848, 1042, 1045; **auon** (5) 762, 763, 1022, 1042, 1169
auory adf 'yfory' (4) 349, 576, 577, 1067; **avory** (1) 1037
ag ardd 'â, ag' (1) 30
agores bf Gff U3 'agorodd' (2) 304, 306
agoret ans 'agored' (6) 63, 188, 219, 1116, 1117
agori be 'agor' (2) 335, 414
agor**oyf** bf Pres Dib U1 'agorwyf' (1) 301
agos ans 'agos' (5) 14, 63, 298, 784, 1079
agel e 'angel' (1) 30
agharueid ans 'angharuaid: anghynnes' (1) 932
agherdet e 'angherdded: cyflwr truenus' (1) 625
agheu e 'angau' (2) 267, 700
aghyfartal ans 'anghyfartal: anghwrtais' (1) 473
aghyfartal**ch** eg 'anghyfartalwch: anghwrteisi' (1) 475
aghyweir ans 'anghywair: anghymen, anhrefnus' (2) 101, 105
aglot e 'anghlod: cywilydd' (2) 145, 146
ai bf Amh U3 'âi' (1) 13; gw. hef. **aei**
alafod ell 'alafodd: gyroedd o wartheg' (1) 296
allan adf 'allan' (8) 129, 142, 210, 291, 428
am ardd 'am' (39) 7, 17, 64, 92, 143
amkan e 'amcan: dymuniad' (1) 254

amdanaŵ ardd U3g ‘amdano’ (3) 152, 685, 871
amdiffyn be ‘amddiffyn’ (1) 352
amdiffynaf bf Dyf U1 ‘amddiffynaf’ (1) 396
amdlaŵt ans ‘amdlawd: llwm’ (1) 621
amgen ans ‘amgen: gwahanol’ (2) 952, 962
amgyffret e ‘amgyffred: trwch, cwmpas’ (1) 228
amharch e ‘amarch: sarhad’ (2) 723, 809
amheraŵdyr eg ‘ymheroddr’ (2) 116, 602
amherodraeth e ‘ymerodraeth’ (1) 1125
amherodres eb ‘ymerodres’ (16) 859, 883, 886, 888, 893
amhyl ans ‘aml’ (2) 251, 417; **amyl** (2) 220, 298
amlach ans cymh ‘amlach’ (1) 358
amliŵ ans ‘amryliw’ (1) 849
amlŵc ans ‘amlwg’ (1) 957
amofyn be ‘gofyn, holi’ (1) 211; **amouyn** (1) 404
amot e ‘amod’ (1) 601
amryfal ans ‘amryfal: amrywiol’ (1) 213
amsathyr e ‘amsathr: olion’ (1) 296
amser e ‘amser’ (6) 193, 214, 223, 418, 527
amserach ans cymh ‘amserach: mwy amserol, gwell’ (1) 581
amŵyn be ‘amwyn: ymladd’ (1) 93
amwelas bf Gff U3 ‘ymwelodd’ (1) 475
amyl gw. **amhyl**
amylder e ‘amlder’ (1) 373
an rhag Ll1 ‘ein’ (9) 332, 347, 352, 422, 422
anat ardd ‘yn anad’ (1) 53
aneuil e ‘anifail’ (2) 1143, 1147; **anifeileit** ll (1) 553
anuanaŵt ans ‘anfanol: garw’ (3) 548, 931, 932
anuedraŵt ans ‘anfeidrol: eithriadol’ (1) 244
anuod e ‘anfodd’ (5) 137, 266, 340, 680, 892
anuon be ‘anfon’ (2) 885, 1183
anuonaf bf Pres U1 ‘anfonaf’ (1) 605
anuonedigeid ans ‘anfoneddigaidd’ (1) 506
anuones bf Gff U3 ‘anfonodd’ (4) 882, 888, 890, 920
angerd e ‘angerdd: nerth’ (2) 98, 966
anhaŵd ans ‘anodd’ (1) 252
anhygar ans ‘anhygar: diserch’ (3) 461, 498, 941
anifeileit gw. **aneuil**
anigryf ans ‘annigrif: annifyr’ (1) 1069
anrec e ‘anrheg’ (2) 882, 883
anryfedu be ‘rhyfeddu’n fawr’ (1) 513
ansaŵd e ‘ansawdd’ (5) 80, 81, 401, 485, 1070
ansyberŵ ans ‘ansyber: anghwrtais’ (1) 1156
ar ans ‘âr’ (1) 547
ar ardd ‘ar’ (177) 12, 16, 22, 26, 47; ‘at’ (2) 154, 166; **tal** **ar** **eur** ‘tal ag
 aur’ (1) 843; **ar uchaf** ‘ar’ (2) 1084, 1090
ar rhag ‘yr hwn’ (1) 1144

ar rhag pth **a** + gn **ry** (4) 109, 145, 238, 503
arafhau be 'arafu' (1) 686
arall ans 'arall' (22) 54, 87, 107, 135, 182
arbenhic ans 'arbennig: pennaf, gorau' (1) 113; **arbennic** (2) 365, 378
arbenhicrôyd e 'arbenigrwydd: rhagoriaeth' (1) 956
arbennic e 'arbennig: hufen' (1) 117; gw. hef. **arbenhic**
arch e 'arch: cais' (1) 828
arch bf Gch U2 'arch: gofyn' (3) 135, 824, 1157
archaf bf Pres U1 'archaf: gofynnaf' (1) 478; **archafi** (1) 1014
aruaöc ans 'arfog' (1) 1004
arueu ell 'arfau' (47) 12, 105, 128, 134, 137
arfet e 'arffed' (1) 1121
arganfu bf Gff U3 'arganfu: canfu' (1) 112
arganuot be 'arganfod: canfod' (2) 106, 788
arglôyd eg 'arglwydd' (27) 81, 338, 351, 357, 453; **arlôyd** (1) 826
arglôydes eb 'arglwyddes' (8) 318, 637, 723, 731, 908
argyweddu be 'niweidio' (1) 591
arhos be 'aros' (2) 676, 677
arhoych bf Pres Dib U2 'arhosych: arhosi' (1) 778
aryant e 'arian' (6) 855, 871, 873, 875, 884
arlôyd gw. **arglôyd**
arlllost e 'arlllost: gwaelod' (1) 138
arllôyssaö be 'arllwys: symud, clirio' (1) 682
ar nadunt ardd Ll3 'arnynt' (2) 12, 572, **arnadunt** (1) 567; gw. hef. **arnunt**
arnaf ardd U1 'arnaf' (3) 539, 677, 1157; **arnafi** (3) 212, 343, 973
arnam ardd Ll1 'arnom' (1) 345
arnat ardd U2 'arnat' (10) 147, 212, 263, 337, 396
arnaö ardd U3g 'arno' (21) 46, 98, 139, 145, 260
arnei ardd U3b 'arni' (2) 298, 932
arnunt ardd Ll3 'arnynt' (2) 809, 1167; gw. hef. **ar nadunt**
aro bf Gch U2 'aros' (2) 48, 151
aroaf bf Pres U1 'arhosaf' (3) 49, 94, 136
arofun be 'arofyn: ceisio caniatâd' (2) 1036, 1039
aroöch bf Gch Ll2 'arhoswch' (1) 838
aruchel ans 'aruchel: uchel iawn' (2) 650, 934
aruchelualch ans 'uchel a hardd' (1) 981
arôyd e 'arwydd' (7) 362, 494, 644, 669, 989
arwein be 'arwain' (3) 549, 556, 1029
as rhag U3 's' (5) 202, 486, 803, 817, 947
ascörn e 'asgwrn' (3) 467, 560, 938
asseu ans 'aswy: chwith' (1) 788
at ardd 'at' (14) 104, 328, 587, 605, 778
ataf ardd U1 'ataf' (1) 697; **attaf** (1) 396; **attafi** (1) 486
atolôyn gw. **adolôyn**
attat ardd U2 'atat' (3) 496, 695, 1149
attaö ardd U3g 'ato' (9) 323, 460, 470, 494, 513
atteb be 'ateb' (1) 455

attebai bf Amh U3 ‘atebai’ (2) 458, 632
attunt ardd LI3 ‘atynt’ (6) 673, 690, 825, 831, 842
athro eg ‘athro’ (2) 210, 213
athrugar ans ‘athrugar: anferth’ (1) 552
aut bf Amh U2 ‘aut: aet’ (2) 529, 827
aŋch rhag LI2 ‘eich’ (6) 679, 733, 795, 842, 1008
aŋn bf Amh U1 ‘awn’ (1) 340
aŋn bf Pres LI1 ‘awn’ (1) 609; *Gch* LI1 ‘awn’ (1) 839
aŋr e ‘awr’ (1) 1139
aŋrhon, yr YAdf ‘yr awron: yn awr’ (1) 40
awydualch ans ‘gydag angerdd chwydeddig’ (1) 654
ay gw ae
bagyl e ‘bagl’ (1) 938
balaŋc eg ‘offeiriad’ (3) 1024, 1032, 1040
banadyl e ‘banadl’ (1) 937
bara e ‘bara’ (3) 68, 318, 323
barŋneit ell ‘barwniaid’ (1) 829
baryf e ‘barf’ (2) 323, 563
bechan gw. **bychan**
bedyd e ‘bedydd’ (2) 604, 610
bedydyaŋ be ‘bedyddio’ (1) 614
bei cys ‘pe (bai)’ (7) 34, 597, 728, 803, 817
bei bf Amh U3 ‘byddai’ (11) 4, 272, 394, 473, 486
bellach adf ‘bellach’ (6) 273, 348, 727, 729, 948
bendith eb ‘bendith’ (5) 237, 1024, 1025, 1033, 1034
beunoeth adf ‘beunoeth: bob nos’ (1) 1145
beunyd adf ‘beunydd: bob dydd’ (3) 13, 642, 719; gw. hef. **peunyd**
bieoed bf Amh U3 ‘bioedd: oedd biau’ (2) 338, 984; **biewed** (1) 222;
biewoed (1) 78; **bioed** (1) 1; **biowed** (1) 1180
bieu bf Pres U3 ‘biau: sydd biau’ (2) 678, 1096
blaen e ‘blaen’ (5) 304, 630, 769, 778, 944
blaenllym ans ‘blaenllym’ (2) 58, 141
blaenllymaf ans eith ‘blaenllymaf’ (1) 1142
blaenllymet ans cymh ‘blaenllymed’ (1) 1142
blaŋ e ‘blawd: llwch’ (1) 312
bliant e ‘defnydd tenau drud’ (1) 483
blin ans ‘blinedig’ (2) 779, 988
blinho bf Pres Dib U3 ‘blino’ (1) 481
blodeu ell ‘blodau: y rhagoraf’ (5) 114, 117, 120, 123, 937
blŋg e ‘blwng: dicter’ (1) 487
blŋdyn eb ‘blwyddyn’ (7) 110, 111, 115, 121, 1014
blyned e ‘blynedd’ (1) 926
bo bf Pres Dib U3 ‘bo’ (9) 52, 211, 329, 351, 677
bot be ‘bod’ (35) 16, 24, 84, 98, 115
bod e ‘bodd’ (3) 137, 340, 891
bonclust e ‘bonclust’ (2) 92, 117

bonhedigeidaf ans eith 'boneddigeiddiaf' (1) 687
bonhedigeidet ans cYf 'boneddigeiddied' (1) 575
bore e 'bore' (7) 256, 355, 376, 443, 613, 619, 869
bot gw. ar ôl **bo**
bradŵr eg 'bradwr' (1) 973
bran e 'brân' (4) 446, 447, 502, 505
bras ans 'bras' (3) 65, 88, 940
brat e 'brad' (1) 970
braŵt e 'brawd' (3) 208, 240, 240; **brodyr** ll (6); **brodyr maeth** (1) 344
brefei bf Amh U3 'brefai' (2) 765, 767
breich e 'braich' (3) 462, 488, 510
brenhin eg 'brenin' (17) 718, 735, 943, 947, 973; **brenhined** ll (1) 829
brenhines eb 'brenhines' (1) 532
brenhinyaeth e 'brenhinaeth' (2) 794, 1106
bric e 'brig' (1) 1142
brithlas ans 'brithlas' (1) 935
brodyr gw. **braŵt**
bron e 'bron' (7) 907, 937, 1175, 1159, 1185
bronfoll e 'bronfoll: gwisg am y fron' (1) 92
bronwynyon ans ll 'a chanddynt fronnau gwyn' (1) 771
brŷdreu ell 'brwydrau' (1) 948
brŷscaŵ be 'brwysgo: meddwi ychydig' (1) 691
brŷsked e 'meddwdod' (1) 695
brychyon ans ll 'brychion' (1) 771
brychwelŵ ans 'brychwelw: cymysgliw, gwael ei wedd' (2) 45, 101
bryt e 'bryd' (2) 12, 1059
brynneu ell 'bryniau' (1) 650
brys e 'brys' (2) 49, 465
bu bf Gff U3 'bu' (52) 30, 59, 66, 80, 82
buant bf Gff L13 'buant' (4) 21, 168, 533, 1173; **buont** (1) 736
buassei bf Grb U3 'buasai' (4) 311, 597, 1089, 1192
bum bf Gff U1 'bûm' (1) 272; **buum** (1) 517; **buumi** (1) 167
buost bf Gff U2 'buost' (5) 240, 409, 527, 726, 1178
buŷyt bf Gff Amhers 'buwyd' (1) 808
bŵch eg 'bwlch (mewn mur amddiffynnol)' (2) 300, 593
bŵrd eg 'bwrdd' (4) 67, 70, 70, 570
bŵrŵ be 'bwrw' (13) 106, 127, 133, 144, 145
bŷyall e 'bwyall' (1) 877
bŷyt eg 'bwyd' (24) 44, 51, 59, 69, 71
bŷyf bf Pres Dib U1 'bwyf' (1) 157
bŷyta be 'bwyta' (10) 73, 194, 194, 195, 224; **bŷytta** (3) 320, 325, 1103
bych bf Pres Dib U2 'bych: byddi' (4) 357, 371, 707, 726
bychan ans 'bychan' (3) 263, 480, 621; **bechan** b (1) 249; **bychein** ll (1) 314
byt eg 'byd' (3) 53, 339, 959
byd bf Dyf U3 'bydd' (22) 51, 145, 162, 212, 212, 272
bydaf bf Dyf U1 'byddaf' (2) 157, 210
bydant bf Dyf L13 'byddant' (1) 1144

bydei bf Amh U3 ‘byddai’ (4) 522, 766, 768, 1119
bydut bf Amh U2 ‘byddut: byddet’ (2) 728, 729
bydŵn bf Amh U1 ‘byddwn’ (6) 264, 272, 394, 423, 588
bydy bf Dyf U2 ‘byddi’ (7) 207, 208, 239, 434, 1035
bydynt bf Amh Ll3 ‘byddynt: byddent’ (1) 1120
bygŵth eg ‘bygwith’ (4) 161, 175, 179, 289
bynhac ans ‘bynag’ (4) 157, 955, 958, 1055; **bynnac** (2) 693, 711
byr ans ‘byr’ (2) 900, 935; **byrr** (1) 1052
byrdeu ell ‘byrddau’ (2) 193, 566
byryaŵd bf Gff U3 ‘byriodd’ (9) 171, 363, 656, 832
byryei bf Amh U3 ‘byriai’ (2) 810, 1164
byryesit bf Gff U2 ‘byriaist’ (1) 1177
byryŵys bf Gff U3 ‘byriodd’ (12) 169, 177, 179, 281, 284
byrruelyn ans ‘byrfelyn: byr a chanddo wallt golau’ (1) 1057; **byrrvelyn**
 (1) 1060
byt gw. ar ôl **bychan**
byth adf ‘byth’ (10) 151, 158, 172, 273, 291
byŵ ans ‘byw’ (6) 601, 741, 749, 828, 1128

kadarn ans ‘cadarn’ (1) 298
kadarnet ans cyf ‘cadarned’ (2) 692, 1079; **kadarnhet** (1) 345
kadeir e ‘cadair’ (4) 63, 64, 416, 994
kadŵa ‘cadw: praidd’ (3) 14, 764, 765
kadw be ‘cadw’ (2) 28, 726
kadŵyn e ‘cadwyn’ (3) 551, 554, 555
kael be ‘cael’ (2) 115, 409
kaer eb ‘caer’ (30) 183, 278, 298, 421, 535
kauas bf Gff U3 ‘cafodd’ (4) 8, 219, 289, 1021, **kafas** (5) 22, 179, 511, 641,
 1016
kafyn e ‘cafn: cwch a naddwyd o ddarn o bren’ (1) 185
kaffafi bf Dyf U1 ‘caf’ (1) 853
kaffei bf Amh (Dib) U3 ‘caffai: câi’ (9) 467, 694, 711, 712, 810
caffel be ‘cael’ (1) 1093; **kaffel** (3) 523, 1051, 1158; **kaffel** (2) 620, 1025;
kaffes (?*drll.* **kaffel**) (1) 813
kaffo bf Pres Dib U3 ‘caffo’ (1) 1143
kaffut bf Amh (Dib) U2 ‘caffut: caet’ (5) 704, 730, 1073, 1127, 1160
kaffŵyf bf Pres Dib U1 ‘caffwyf: caf’ (2) 293, 645
kahat bf Gff Amhers (2) 372, 383
kahel be ‘cael’ (1) 239
kahŵn bf Amh U1 ‘cawn’ (1) 196
kam e ‘cam: camgymeriad, rhywbeth amhriodol’ (2) 436, 1010; ‘ar gam’
 (1) 271
kam e yn **ar gam y varch** ‘a’i farch yn camu’n naturiol’ (1) 492
campeu ell ‘campau’ (1) 724; **kampeu** (2) 720, 721; **campeu** (1) 720
can e ‘cân’ (1) 51
can ans ‘can’ (1) 68; **cann** (1) 318
can ardd ‘gan’ (2) 726, 1146; ‘gyda’ (6) 216, 256, 335, 437, 445; gw. hef. **gan**

canaŵ e 'canol' (1) 557
canhat e 'caniad, caniatâd' (8) 216, 256, 437, 617, 679; **canhyat** (1) 392
canhebrygyeit ell 'tywyswyr' (1) 1111
canhŵr e 'cannwr: can gŵr' (4) 370, 381, 722, 813
kanhŵyll e 'cannwyll: arwr, y gorau' (2) 120, 124
cant bf Gff U3 'cant: canodd' (6) 62, 832, 833, 834, 890
kany cys 'gan na' (+ cytsain) (2) 813, 903; **canyt** (+ llafariad) (1) 860
kanys cys 'canys: oherwydd' (6) 213, 265, 471, 473, 810
kanys cys 'oherwydd nid' (3) 273, 599, 942
kapan e 'capan: mantell' (1) 1155
kar bf Pres U3 'câr' (1) 954
caraf bf Pres U1 'caraf' (4) 611, 662, 663, 819; **karafi** (2) 541, 1112
karchar e 'carchar' (6) 886, 1074, 1082, 1087, 1093
karcharaŵr eg 'carcharor' (2) 371, 382
karcharu be 'carcharu' (1) 1066
karedic ans 'caredig' (2) 801, 905
karei bf Amh U3 'carai' (7) 448, 450, 455, 471, 474
karyat e (2) 394, 869
carn eb 'carnedd' (3) 709, 709, 710; **karneu** ll (1) 560
carrec eb 'carreg' (4) 550, 551, 551, 556
karregaŵc ans 'caregog' (1) 546
karreieu ll (1) 931
caru be 'caru' (3) 539, 543, 757
karueid ans 'caruaidd' (1) 539
karut bf Amh U2 'caret' (1) 814
karŵ eg 'carw' (7) 1140, 1149, 1149, 1151, 1152
karŵn bf Amh U1 'carwn' (4) 501, 661, 814, 815
kastell eg 'castell' (8) 413, 557, 558, 558, 565
kauas gw. *ar ôl kaer*
katŵyf bf Pres Dib U1 (1) 155; **kattŵyfi** (1) 147
kaŵn bf Amh U1 'cawn' (3) 226, 325, 840
kaŵssant bf Gff LL3 'cawsant' (2) 111, 834
kaŵssei bf Grb U3 'cawsai' (1) 463
kawat e 'cawod' (1) 444
kayut bf Amh U2 'caeet' (1) 1002
kedernit e 'cadernid: sicrwydd' (2) 286, 436
ketymdeith e 'cydymaith' (2) 791, 816; **ketymdeithon** ll (1) 628
kedymdeithas e 'cymdeithas: cyfeillgarwch' (1) 664; **ketymdeithas** (1) 978; **ketymdeithas** 'cwmni' (2) 9, 518
kefeis bf Gff U1 'cefaï' (3) 22, 264, 813
kefeist bf Gff U2 'cefaïst' (3) 238, 369, 381; **keueist** (1) 1135; **kefeisti** (1) 403
kefyn e 'cefn' (5) 303, 408, 545, 931, 938; **keffyn** (1) 798
kefynderŵ eg 'cefnider' (2) 1180, 1182
keffir bf Pres (Dib) Amhers 'ceffir: ceir' (1) 784
keffit bf Amh (Dib) Amhers 'ceffid: ceid' (1) 1125
keffy bf Pres Myn U2 'cei' (12) 55, 435, 518, 519, 707
keffych bf Pres Dib U2 'ceffych' (2) 239, 485

keffyl eg (2) 45, 100; **keffyleu** ll (1) 45
kehy bf Pres *MYn* U2 ‘cei’ (7) 84, 128, 155, 170, 282
keit bf Amh Amhers ‘ceid’ (1) 345
keidŏ bf Pres U3 ‘ceidw’ (1) 588
keiff bf Pres U3 ‘caiff’ (1) 956; **keif** (1) 349
keinuigenvs ans ‘cenfigennus’ (1) 479
keis bf Gch U2 ‘cais: chwilia’ (1) 760
keisei bf Amh U3 ‘ceisiai’ (1) 261
keissaf bf Dyf U1 ‘ceisiaf’ (1) 292
keissaŏ be ‘ceisio’ (7) 406, 451, 528, 1021, 1108
keissaŏn bf Amh U1 ‘ceisiwn’ (1) 759
keissy bf Pres U2 ‘ceisi’ (1) 1108
keissych bf Pres Dib U2 (1) 760
keit gw. o flaen **keidŏ**
kelaf bf Pres U1 ‘celaf’ (1) 803
kelein e ‘celain’ (5) 260, 261, 261, 737, 738
kelyn eg ‘celyn’ (1) 13
kenhadŏri e ‘cenadwri’ (1) 893
kennat e ‘cennad: negesydd’ (3) 827, 889, 896
kerbron ardd ‘gerbron’ (1) 973
kertha bf Dyf U3 ‘cerdda’ (1) 147
kerdassant bf Gff Ll3 ‘cerddasant’ (2) 750, 978
kerdaŏd bf Gff U3 ‘cerddodd’ (11) 86, 176, 412, 544, 619
kerdet be ‘cerdded, teithio’ (10) 59, 81, 163, 401, 1023
kerdeu ell ‘barddoniaeth a cherddoriaeth’ (1) 1071
kerdŏys bf Gff U3 ‘cerddodd’ (2) 162, 295
kerreis bf Gff U1 ‘cerais’ (2) 574, 759
kerenhyd e ‘carenydd: cyfeillgarwch’ (3) 1158, 1160, 1175
kerŏyn e ‘cerwyn: twba’ (1) 739
kery bf Pres U2 ‘ceri’ (1) 845
keryd e ‘cerydd’ (4) 179, 212, 289, 1027
kerydu be ‘ceryddu’ (1) 271
keueist gw. ar ŏl **kedernit**
kethinyon ans ll ‘a chanddynt bryd tywyll’ (1) 670
keŏri ell ‘cewri’ (1) 577
kewilyd e ‘cywilydd’ (1) 84
ki eg ‘ci’ (2) 667, 667
kic eg ‘cig’ (2) 68, 446
kigleu bf Gff U1 ‘clywais’ (1) 517; bf Gff U3 ‘clywodd’ (1) 521
kilyd e ‘cilydd’ yn **y gilyd** (5) 84, 294, 732, 903, 1119; **y gilyd** (1) 324
kinyaŏ e ‘cinio’ (3) 996, 997, 1055
cladaf bf Dyf U1 ‘claddaf’ (1) 274
cladu be ‘claddu’ (1) 276
claŏd e ‘clawdd: ffos’ (1) 894
claŏr eg ‘clawr’ (10) 682, 1005, 1124, 1124, 1127
cledyr e yn **cledyr y dŏyvron** ‘asgwrn y ddwyfron’ (1) 937
cledyf eg ‘cleddyf’ (19) 195, 197, 207, 226, 228

clot e 'clod' (9) 54, 480, 523, 516, 840
clof ans 'cloff' (1) (1) 187; **cloff** (2) 943, 1171
cloffasant bf Gff L13 'cloffasant' (1) 1181
clun e 'clun' (1) 939
cllybot be 'clywed' (1) 513
cllyŷei bf Amh U3 'clywai' (1) 11; **cllywei** (11) 258, 426, 594, 621, 623
cllyweist bf Gff U2 'clywaist' (1) 952
cllyŷy bf Pres U2 'clywi' (1) 52
cnaot e 'cnawd' (3) 312, 448, 504
coch ans 'coch' (6) 799, 804, 816, 916, 1090; **cochyon** ll (5) 305, 313, 449, 505, 799
cochach ans cymh 'cochach' (1) 314
cochaf ans eith 'cochaf' (1) 314
cochter e 'cochder' (2) 447, 449
cochyon gw. **coch**
coet ell 'coed, coedwig' (24) 21, 60, 182, 217, 258
coedaoc ans 'coediog' (1) 546
kof e 'cof' (2) 108, 501
coffa bf Gch U2 'coffâ: cofia' (1) 923
coffaaf bf Pres U1 'coffâf: cofiaf' (1) 925
colwyn eg 'colwyn' (3) 1148, 1151, 1155
coll ans 'coll' (1) 16
collet e 'colled' (1) 473
colledu be 'peri colled' (1) 1124
collei bf Amh U3 'collai' (1) 1119
colleis bf Gff U1 'collais' (1) 712
colli be 'colli' (4) 17, 21, 626, 948
corn eg 'corn' (1) 1141
corr eg 'cor' (10) 51, 109, 112, 159, 173
corres eb 'corres' (8) 110, 119, 159, 173, 268
coryf e 'corf' (1) 1155
costrel e 'costrel' (2) 67, 317
craff ans 'craff' (2) 674, 868
cret e 'cred: ffydd (Gristnogol)' (24) 82, 83, 105, 136, 165; 'gair, addewid' (8) 174, 410, 436, 540, 587
credaf bf Pres U1 (1) 83
creulonder e 'ffyrnigrwydd' (1) 494
crissant eg 'crisant: grisial' (2) 312, 917
cristyaon e 'Cristion' (4) 542, 608, 612, 626
croclith e 'croglith' (1) 1027
croth e 'croth' (1) 937
cruc eg 'crug: twmpath; (11) 709, 709, 709, 715, 724
crôn ans 'crwn' (3) 546, 578, 618
crôydrao be 'crwydro' (1) 1020
kryfaf ans eith 'cryfaf' (1) 45
crys e 'crys' (1) 427
kudygyl e 'cuddygl: cell' (2) 441, 445

culyon ans ll ‘cul(ion)’ (1) 305
cussan e ‘cusan’ (1) 76
cŵyl e ‘cwbl’ (2) 239, 388
cŵfent eb ‘cwfaint’ (1) 319
cŵnsallt eg ‘cwnsallt: mantell’ (3) 1084, 1090, 1098
kŵymp eg ‘cwymp’ (1) 511
kyccir ans ‘tagellog’ (1) 934
kychŷyn be ‘cychwyn’ (1) 216; **kychwyn** (5) 48, 257, 439, 520, 1018;
kychwynnu (4) 398, 437, 822, 938; **kychwynu** (4) 58, 77, 959, 995
kychŷynnaŵd bf Gff U3 ‘cychwynnodd’ (1) 734
kychwynneis bf Gff U1 ‘cychwynnais’ (1) 1028
kychwynneist bf Gff U2 ‘cychwynnaist’ (1) 265
kychwynnŷys bf Gff U3 ‘cychwynnodd’ (1) 174
kychwynnych bf Pres Dib U2 ‘cychwynnych: cychwynni’ (1) 717;
kychwynych (1) 724
kyt cys ‘er’ (2) 211, 695
kyt rhagdd ‘cyd-’ (1) 192
kyt e ‘cyd’ (3) 208, 528, 1034
kyteyrneidet ans cYf ‘mor deyrnaidd: mor frenhinaidd’ (1) 772
kybrŷydet ans cymh ‘cyn ebrwydded: mor gyflym’ (1) 1140
kyfanha bf Pres U3 ‘cyfanna’ (2) 231, 235
kyfanhed e ‘cyfannedd: lle a gyfanheddwyd’ (6) 44, 620, 622, 669, 669;
kyuanned (1) 9
kyfannei bf Amh U3 ‘cyfannai’ (1) 236
kyfannu be ‘cyfannu’ (2) 232, 233
kyfarch be ‘cyfarch’ (16) 66, 315, 356, 399, 526
kyfarchaf bf Pres U1 ‘cyfarchaf’ (1) 942
kyfaruot be ‘cyfarfod’ (4) 163, 471, 538, 659
kyfaruu bf Gff U3 ‘cyfarfu’ (4) 629, 751, 1032, 1046
kyfarŷydyt e ‘cyfarwyddyd: hanes’ (2) 1038, 1040
kyfedach be ‘gwledda a chymdeithasu’ (1) 581
kyflauanu be ‘cyflafanu: ymosod yn greulon’ (1) 635
kyfot bf Gch U2 ‘cyfod’ (1) 700
kyfodes bf Gff U3 ‘cododd’ (1) 747
kyfodi be ‘codi’ (13) 23, 215, 334, 355, 445; **kyuodi** (4) 73, 190, 221;
kyuodi ymlaen ‘sefyll yn syth’ (1) 84
kyuodŵch bf Gch Ll2 (1) 198
kyfoeth eg ‘cyfoeth: eiddo tirol’ (9) 342, 344, 347, 369, 373; **kyuoeth** (1) 380
kyfoethaŵc ans ‘cyfoethog’ (1) 729
kyfranc e ‘brwydr’ (1) 1080
kyfrifŵch bf Gch Ll2 ‘cyfrifwch’ (1) 842
kyfrŷy eg ‘cyfrwy’ (6) 36, 36, 261, 737, 739; **kyfrŷyau** ll (1) 743
kyfryŵ eg, ans ‘cyfryw: math’ (6) 14, 39, 97, 107, 116
kyfuch ans cYf ‘cyfuwch’ (1) 1026
kyfyl e ‘cyfyl’ (1) 270
kyffelybu be ‘cyffelybu: cymharu’ (1) 447
kyffes e ‘cyffes’ (1) 332

kyffro be 'cyffroi: symud' (1) 472
kyghor e 'cyngor' (7) 8, 834, 895, 1002, 1063
kyhyt ans cYf 'cyhyd' (1) 1141
kylch e 'cylch: cwmpas' (5) 183, 417, 584, 714, 725
kylchyn e 'cylch' (1) 982
kyllyll ell 'cyllyll' (1) 560
kymeint e 'cymaint' (3) 843, 882, 1041
kymell be 'cymell: gorfodi' (2) 633, 779
kymen ans 'cymen: doeth' (1) 7
kymer bf Gch U2 'cymer' (10) 19, 46, 52, 54, 74
kymeraf bf Pres U1 'cymeraf' (1) 589
kymeredus ans 'cymeredus: rhyfygus' (1) 378
kymerth bf Gff U3 'cymerodd' (3) 461, 624, 875
kymerŵn bf Amh U1 'cymerwn' (1) 803
kymryt be 'cymryd' (15) 25, 74, 76, 215, 433
kymryt ans cYf 'mor hardd' (1) 310
kymŵyll be 'cymwyll: crybwyll' (1) 12
kyn no ardd 'o flaen' (3) 110, 497, 1033; cys + be 'cyn' (7) 48, 86, 597, 856, 1146
kyn cys + ans 'mor' (7) 448, 575, 675, 813, 814
kyn cys 'er' gyda'r negydd: **kyn ny** 'er na' (2) 55, 661; **kyyny** (3) 507, 1011, 1070
kynedueu gw. **kynnedyf**
kynhŵrŵl e 'cynnwrf' (1) 1076
kynllyfan e 'cynllyfan' (1) 771
kynnedyf e 'cynneddf: arfer' (1) 809; **kynedueu** ll 'cynneddfau: defodau' (1) 693
kynnig be 'cynnig' (1) 793
kynt adf 'o'r blaen' (9) 38, 56, 232, 233, 274
kyntaf ans 'cyntaf: blaenaf' (2) 179, 1135
kyntaf ans eith 'cyntaf: cyflymaf' (1) 1141
kyyny gw. **kyn** cys 'er'
kyrchaŵl bf Gff U3 'cyrchodd' (1) 654
kyrchu be 'cyrchu: ymosod' (3) 550, 992, 1004
kyrn ell 'cym' (3) 16, 17, 21
kyscaf bf Pres U1 'cysgaf' (1) 963; **kysgaf** (1) 960
kyscu be 'cysgu' (2) 551, 820
kystal ans cYf 'cystal' (2) 290, 324
kystlŵn e 'cystlwn: tras, cefndir' (1) 803
kyt gw. ar ôl **kychwynnynch**
kyt tunnaŵl bf Gff U3 'cytunodd' (1) 962
kyuanned, kyuodi gw. **kyfanhed, kyfodi**
kyweiraŵl be 'cyweirio: gosod' (2) 287, 391
kyweirdeb e 'cyweirdeb: harnais ac offer ceffyl' (1) 101; **kyweirdebeu** ll (1) 57
kyweirher bf Gch Amhers 'cyweirier: paratöer' (1) 360
kyŵira bf Gch U2 'cywira: cyflawna' (1) 696
kywirdeb e 'uniondeb sifalrïaidd' (1) 517

kywrein ans ‘cywrain: medrus’ (1) 470
chwaer eb ‘chwaer’ (10) 262, 271, 321, 327, 337; **chwioed** ll (1) 794
chwaeruaeth eb ‘chwaer faeth’ (1) 269
chware be ‘chwarae’ (6) 13, 197, 199, 200, 200
chŵaryaf bf Pres U1 ‘chwaraeaf’ (1) 141
chwaryut bf Amh U2 (1) 1000
chŵedyl (1) e ‘chwedl’ 107; **chwedyl** (2) 963, 1044; **chwedleu** ll (7) 356, 1087, 1088, 1095, 1095
chwedlydyaeth e ‘chwedlyddiaeth: newyddion’ (1) 1021
chwemeib e ‘chwe mab’ (1) 4
chweric ans ‘hamddenol’ (1) 492
chwethorth e ‘chwe thorth’ (1) 318
chwi rhag Ll2 ‘chwi’ (3) 271, 680, 1013; **chŵi** (cyfeiriadaeth unigol) (1) 796
chwithheu rhag Ll2 ‘chwithau’ (1) 841
da ans ‘da’ (26) 107, 196, 221, 307, 311; e ‘daioni’ (4) 282, 357, 985, 1124; ‘budd, elw’ (3) 369, 381, 860; e ‘meddiannau’ (1) 733,
dafyn e ‘dafn’ (2) 505, 945; **dafneu** ll (1) 502
dagreu ell ‘dagrau’ (2) 335, 336
dahed ans cYf ‘daed: mor dda, crystal’ (1) 344
dala be ‘dal’ (4) 88, 997, 1063, 1065
dall ans ‘dall’ (1) 942
damllywychedic ans ‘damllewychedig: disglair’ (1) 65
dan ardd ‘dan’ (4) 21, 461, 552, 601; **y dan** (2) 334, 655
danei gw. **y danei**
dangos be ‘dangos’ (2) 991, 1147
danhed ell ‘dannedd’ (1) 936
danwaret be ‘dynwared: llunio’ (1) 57
darffei bf Amh Dib U3 ‘darffai: darfyddai’ (1) 933
daroed bf Amh U3 ‘daroedd: darfu’ (3) 56, 590, 870
darogan be ‘darogan’ (2) 792, 1182
darogannŷys bf Gff U3 ‘daroganodd’ (1) 530
daruot bf ‘darfod: gorffen’ (4) 72, 195, 225, 325
darystygedigaeth e ‘darostyngedigaeth: darostyngiad’ (1) 391
datlewygu be ‘dadlewygu’ (1) 47
daŵ bf Pres U3 ‘daw’ (26) 62, 130, 135, 149, 151
daŵn e ‘rhinweddau’ (1) 943
dayoni e ‘daioni’ (1) 52
de rhag U2 ‘dy’ (1) 238; gw. **dy**
deallaŵd bf Gff U3 ‘deallodd’ (1) 563
dechreu be ‘dechrau’ (6) 106, 189, 512, 652, 736
dechreussei bf Grb U3 ‘dechreusai’ (1) 728
defeit ell ‘defaid’ (6) 764, 765, 765, 766, 767
deffroi be ‘deffro’ (1) 335
deheu ans ‘dehau: de’ (2) 510, 788
deil ell ‘dail’ (1) 769
del bf Pres Dib U3 ‘dêl’ (4) 349, 679, 721, 755

delei bf Amh Dib U3 ‘delai’ (1) 907; **delhei** (1) 891
delis bf Gff U3 ‘daliodd’ (1) 664
delŷyf bf Pres Dib U1 ‘delwyf’ (1) 1050; **delhŷyf** (1) 1014
deryŵ bf Pres U3 ‘deryw: digwydd’ (7) 144, 145, 146, 148, 346
deu rhif ‘dau’ (19) 144, 197, 238, 243, 313
deuaf bf Pres U1 ‘deuaf’ (3) 164, 278, 986
deudryll e ‘deudryll: deuddarn’ (6) 230, 230, 233, 233, 235
deudyd e ‘deuddydd’ (1) 59
deuei bf Amh U3 ‘deuai’ (4) 278, 766, 767, 967
deunaŵ rhif ‘deunaw’ (1) 305
deuth bf Gff U3 ‘daeth’ (27) 32, 509, 558, 586, 640; gw. hef. **doeth**
deuthpŷyt bf Gff Amhers ‘daethpwyd’ (1) 469
deuthum bf Gff U1 ‘deuthum’ (8) 731, 795, 817, 1013, 1108
deuy bf Pres U2 ‘deui’ (4) 163, 400, 480, 719
deŵraf ans eith ‘dewraf’ (2) 50, 860
deŵret ans eith ‘dewred’ (1) 813
deŵred e ‘dewredd: medrusrwydd marchog’ (3) 131, 238, 753
deŵrwyrr ell ‘dynion dewr’ (1) 1063
dewedassant bf Gff Ll3 ‘dywedasant’ (1) 836; gw. **dywedassant**
dewis be ‘dewis’ (4) 115, 115, 439, 831
dewis bf Gch U2 ‘dewis’ (4) 136, 301, 490, 1047
dewissei bf Amh U3 ‘dewisai’ (1) 793
dewissyssant bf Amh Ll3 ‘dewisasant’ (1) 832
di gw. **ti**
diaŵ e ‘diod’ (4) 51, 60, 69, 1145
diaghyssei bf Grb U3 ‘diangasai’ (1) 601
dial be ‘dial’ (10) 83, 93, 96, 159, 173
dial bf Pres U3 ‘dial’ (1) 1012
dianc be ‘dianc’ (1) 422
diannot ans ‘diannod: di-oed’ (2) 372, 383
diarchenu be ‘diarchenu: diosg arfwisg; (2) 191, 308
diaspat eb ‘diasbad: bloedd’ (7) 53, 53, 53, 258, 258
diaspedein be ‘diasbedain: gweiddi’ (3) 252, 262, 429
diben e ‘diben: pen draw’ (4) 217, 297, 440, 545
dibin be ‘dibyn: crogi, hongian’ (1) 554
dic gw. ar ôl **diffryt**
ditlaŵ ans ‘didlawd: cyfoethog, helaeth’ (1) 567
didraha ans ‘didraha: addfwyn’ (1) 10
ditramgŷyd ans ‘didramgwydd: sicr’ (1) 984
didanach ans cymh ‘diddanach’ (1) 1072
dieberŵr eg ‘dieberwr: un sy’n creu rhwystredigaeth’ (1) 166
dieithyr ans ‘dieithr’ (1) 721
dieleist bf Gff U2 ‘dielaist’ (1) 531
dienghy bf Pres U2 ‘dihengi’ (1) 598
diu ell ‘diau: dyddiau’ (1) 1092
difŵc ans ‘di-fwg’ (1) 993
difetha be ‘difetha’ (1) 827

diflannu be 'diflannu' (1) 751; **difflannu** (1) 1166
diffeith ans 'diffaith' (1) 620
diffeithŵch e 'diffeithwch' (3) 8, 59, 668
diffeithaŵ be 'diffeithio' (3) 422, 1126, 1134
difflannŵys bf Gff U3 'diflannodd' (1) 761
diffryt be 'amddiffyn' (1) 1005
dic ans 'dig' (3) 479, 872, 941
digaŵn e 'digon' (3) 483, 490, 1112
digyaŵ be 'digio' (1) 1121
dicofeint e 'digofaint' (1) 487
dihenyd e 'dihenydd: tynged' (2) 350, 575
diheu ans 'diau: sicr' (2) 310, 771
diheurŵyd e 'diheurwydd: sicrwydd' (1) 1064
dilin be 'dilyn' (1) 884
dillat ell 'dillad' (1) 153
dilynŵys bf Gff U3 'dilynodd' (1) 545
dim e 'dim: peth, unrhyw beth' (7) 314, 332, 588, 733, 844
dinas eg 'dinas' (3) 784, 1076, 1078
dineuis bf Gff U3 'dineuodd: arllwysodd' (1) 91
dioddef be 'dioddef' (2) 247, 700
diodeifeint eg 'dioddefaint' (2) 718, 735
diodes bf Gff U3 'diododd: tynnodd' (1) 692
dioer adf 'dioer: yn sicr' (6) 114, 143, 367, 368, 816
diolchaf bf Pres U1 'diolchaf' (2) 610, 812
diolcho bf Pres Dib U3 'diolcho' (1) 818
dioscles bf Gff U3 'diosglodd: tynnodd' (1) 152
diosglaf bf Pres U1 'diosglaf: tynnaf' (1) 151
diossymdeith ans 'diosymddaith: heb gynhafiaeth' (1) 949
dioest be 'diosg' (1) 702
diot be 'diod: diosg' (2) 524, 684
dirper bf Pres U3 'dirper: teilynga' (1) 956
diryfed ans 'dirfyedd: anhynod' (2) 507 (llsg. **diryded**), 522
discŵyl be 'disgwyl: edrych' (1) 1081
discynnu be 'disgyn' (1) 190; **disgynnu** (7) 65, 307, 358, 446, 549
disgethrin ans 'disgethrin: cynhennus' (1) 460
distein eg 'distain' (1) 379
ditlaŵ gw. o flaen **didraha**
ditheu gw. **titheu**
diwala ans 'diwala: digyffro' (1) 10
diwarnad e 'diwrnod' (1) 14; **diwarnad** (2) 26, 643
diwat be 'diwad: gwadu' (1) 1013
diwed eg 'diwedd' (8) 181, 253, 365, 377, 385
diwethaf ans 'diwethaf' (2) 476, 509
diwygyat e 'diwygiad: modd, dull' (1) 743
doaf bf Pres U1 'dof, deuaf' (1) 303
dodei bf Amh U3 'dodai' (2) 262, 1120
dodes bf Gff U3 'dododd' (2) 231, 740

dodet bf Gff Amhers ‘dodwyd’ (5) 194, 223, 224, 571, 1103
dodi be ‘dodi’ (3) 12, 1065, 1190
dodit bf Amh Amhers ‘dodid’ (1) 809
doe e ‘doe: ddoe’ (1) 33
doei bf Amh Amhers ‘dôi, deuai’ (1) 1093
doet bf Gch U3 ‘doed, deued’ (1) 94
doeth ans ‘doeth’ (2) 489, 895
doeth bf Gff U3 ‘daeth’ (56) 19, 46, 60, 87, 88; gw. hef. **deuth**
doethant bf Gff L13 ‘daethant’ (11) 178, 276, 465, 466, 498
doethoch bf Gff L12 ‘daethoch’ (1) 842
doethoed bf Grb U3 ‘daethai’ (1) 109; gw. hef. **dothoed**
doethost bf Gff U2 ‘daethost’ (2) 105, 943
dol eb ‘dôl’ (2) 217, 218
dolur e ‘dolur’ (1) 463
dolurus ans ‘dolurus’ (1) 139
dor e ‘dôr: drws’ (1) 335
dos bf Gch U2 ‘dos’ (20) 39, 49, 53, 70, 126
dothoed bf Grb U3 ‘daethai’ (1) 473; gw. hef. **dothoed**
doŵch bf Gch L12 ‘dowch, dewch’ (1) 825
doy bf Dyf U2 ‘doi, deui’ (5) 631, 717, 985, 1128, 1147
drachefyn adf ‘drachefin: eto, yn ôl’ (2) 749, 1086; **dracheuyn** (1) 19; gw. hef. **trachefyn**
drechefis bf Gff U3 ‘dyrchafodd: cododd’ (1) 656
dros ardd ‘dros’ (5) 108, 169, 363, 1041, 1113
drostaó ardd U3g ‘drosto’ (1) 588
drŵc ans ‘drwg’ (6) 114, 121, 143, 470, 531; e ‘drygioni’ (1) 1123
drŵod adf ‘drwodd’ (2) 766, 767
drŵs e ‘drws’ (10) 62, 63, 670, 739, 754
drycset ans cYf ‘dryced: mor ddrwg’ (2) 637, 675
drycyruerth be ‘drygyrferth: ochneidio’ (2) 246, 273
drychaf be ‘dyrchaf: dyrchafu’ (1) 139
drychafal be ‘dyrchafael: dyrchafu, codi’ (1) 205; **drychafel** (1) 644; **dyrchafel** (2) 362, 567
drylleu ell ‘drylliau: darnau’ (2) 231, 231
du ans ‘du’ (32) 683, 699, 700, 701, 701; eg ‘du: peth anfad’ (2) 713, 714
duach ans cymh ‘duach’ (2) 313, 932
duc bf Gff U3 ‘dug’ (1) 9
duhaf ans eith ‘duaf’ (1) 933
duhet ans cYf ‘dued’ (3) 447, 448, 504
duon ans ll ‘duon’ (5) 548, 576, 765, 766, 767
duó eg ‘Duw’ (33) 70, 113, 120, 237, 318
dŵfyn ans ‘dwm’ (1) 552
dŵfyr eg ‘dwfr, dŵr’ (4) 740, 781, 850, 1146
dŵc bf Gch U2 ‘dwg: cymer’ (2) 127, 156
dŵrn e ‘dwrn’ (2) 945, 1180
dŵy rhif ‘dwy’ (16) 14, 15, 20, 59, 67
dŵyen eb ‘dwyen: gên’ (2) 461, 655

dŷfford eb 'dwy ffordd' (1) 775
dŷylaŷ ell 'dwylo' (5) 260, 313, 315, 514, 933
dŷyn be 'dwyn' (6) 352, 500, 507, 861, 892
dŷyrein e 'dwyrain' (1) 804
dy rhag U2 'dy' (56) 51, 115, 116, 128, 133
dyd eg 'dydd' (26) 215, 364, 365, 377, 377
dyfŷrŷ be 'dyfwrw: bwrw' (1) 141
dyfalu be 'dyfalu: gwawdio' (1) 106
dyfod be 'dyfod' (47) 26, 73, 86, 100, 288; **dyuot** (31) 23, 66, 78, 104, 107
dyffryn eg 'dyffryn' (23) 440, 440, 546, 546, 547
dygafi bf Pres U1 'dygaf' (1) 487
dygei bf Amh U3 'dygai' (1) 44
dygŷn bf Gch Ll1 'dygwn' (1) 332
dygŷyd bf Pres U3 'dygwydd: syrth' (2) 554, 555
dygŷydaŷ be 'dygwyddo: syrthio' (1) 906
dygŷydei bf Amh U3 'dygwyddai: syrthiai' (1) 261
dygŷydŷys bf Gch U3 'dygwyddodd: syrthiodd' (2) 42, 342
dygychwyn be 'dygychwyn: cychwyn' (1) 49
dygyfor eg 'dygyfor: cyffro' (1) 857
dygyforant bf Dyf Ll3 'dygyforant: codant' (1) 578
dyledogyon ell 'dyledogion: pobl fonheddig' (1) 672
dyliei bf Amh U3 'dylai: yr oedd hawl, yr oedd yn briodol' (2) 472, 672
dylyetus ans 'dyledus: gweddus, cyfreithlon' (1) 827
dylly be '*dylly: bod â hawl' (1) 844
dylyy bf Pres U2 '*dylly: mae gennyt hawl' (2) 942, 1025
dyn eg 'dyn, person' (13) 22, 80, 88, 116, 122; **dynyon** ll 'pobl' (3) 10, 296, 553
dynessau be 'dynesáu' (1) 513
dyrchafel gw. **drychafal**
dyret bf Gch U2 'dyred: tyrd' (1) 154
dyrnaŷ e 'dyrnod' (4) 139, 555, 655, 876
dyrneit e 'dyrmaid' (1) 58
dyro bf Gch U2 'dyro: rho' (6) 54, 230, 235, 518, 592
dysc e 'dysg' (2) 196, 226
dyscu be 'dysgu' (3) 209, 434, 1192
dyscyl eb 'dysgl' (4) 250, 251, 430, 1179
dyuot gw. **dyfot**
dywaŷd bf Gff U3 'dywedodd' (1) 1057; **dywaŷ** (35) 248, 460, 472, 479, 485
dywet bf Gch U2 'dywed' (11) 32, 49, 79, 81, 102
dywedaf bf Dyf U1 'dywedaf' (8) 36, 166, 338, 542, 708
dywedassant bf Gff Ll3 'dywedasant' (3) 112, 745, 892
dywedesti bf Gff U2 'dywedaist' (1) 696
dywedir bf Dyf Amhers 'dywedir' (1) 721
dywedut be 'dywedyd, dweud' (16) 122, 486, 513, 602, 625; **dywedyt** (1) 791
dywedŷn bf Amh U1 'dywedwn' (3) 35, 611, 677
dyweddy bf Pres U2 'dywedi' (4) 489, 692, 716, 925; **dyŷedy** (1) 508
dyweit bf Pres U3 'dywed' (2) 926, 1018
dywettei bf Amh Dib 'dywetai: dywedai' (1) 1056

dywetto bf Pres Dib ‘dyweto: dywed’ (2) 588, 695
dywettut bf Amh Dib ‘dywetut: dywedet’ (1) 34
 e rhag U3g ‘i’ yn **a’e, no’e, o’e** (90) 2, 81, 84, 110, 116; gw. hef. **ehun, y**
 e rhag U3b ‘i’ yn **a’e, no’e, o’e** (13) 89, 92, 226, 267, 313; gw. hef. **y**
 e rhag Ll3 ‘u’ yn **a’e** (1) 882; gw. hef. **eu**
 e rhag Gth U3 yn **a’e** + bf ‘i’ (46) 49, 75, 94, 159, 166
echŷyd e ‘echwydd: canol dydd’ (1) 590
echŷyn e ‘echwyn: benthyciad’ (6) 855, 872, 873, 875, 884, 887
edeinyaŷc eg ‘edeiniog: creadur ehedog’ (1) 1140
ederyn e /ɛderin/: ‘aderyn’ (1) 446
edeweis bf Gff U1 /ɛdɛuəis/: ‘gadewais’ (1) 1134
edeweist bf Gff U2 /ɛdɛuəist/: ‘addewaist’ (1) 696
edewis bf Gff U3 /ɛdɛuis/: ‘gadawodd’ (1) 657
edifar ans ‘edifar’ (1) 403
etmyc e ‘anrhydedd’ (2) 480, 957
edrych be ‘edrych’ (12) 23, 476, 502, 572, 594
edrychaŷd bf Gff U3 ‘edrychodd’ (3) 673, 877, 908
educher adf /ɛdyxer/ ‘educher: tan yr hwyr’ (1) 1008
ef rhag U3g ‘ef’ (217) 4, 4, 6, 14, 18
efo rhag U3g ‘efð: efe’ (10) 83, 343, 631, 695, 706; **euo** (2) 54, 136
eglŷys eb ‘eglwys’ (3) 51, 62, 643
eglylon ell /ɛŋəljon/ ‘angylion’ (2) 30, 42
ehun Ym atblygol ‘ei hun’ (7) 72, 152, 625, 977, 1094
eidi e ‘eiddi: eiddo iddi hi’ (1) 373
eidoaŷc ans ‘eiddoawg: ac eiddew yn tyfu drosto’ (1) 298
eil trefnol ‘ail’ (5) 232, 555, 783, 889, 1167
eilweith e ‘eilwaith’ (2) 1186, 1187
eira eg ‘eira’ (7) 444, 447, 449, 449, 502
eiroet adf ‘erioed’ (15) 167, 264, 311, 330, 559
eiryf e ‘eirif: gwerth’ (1) 145
eissoes adf ‘eisoes: er hynny’ (3) 407, 496, 872
eisted be ‘eistedd’ (33) 64, 184, 189, 192, 193
eistedaŷd bf Gch U3 ‘eisteddodd’ (1) 241
eistedei bf Amh U3 ‘eisteddai’ (1) 903
eistedut bf Amh U2 ‘eisteddud: eisteddet’ (1) 1000
eithyr cys ‘eithr: ac eithrio’ (6) 371, 844, 939, 940, 967
el bf Pres Dib U3 ‘el’ (1) 879
elei bf Amh Dib U3 ‘elai’ (1) 609
elgeth e ‘gên’
elhut bf Amh Dib U2 ‘elut: elet’ (1) 1126; **elut** (1) 757
eli eg ‘eli’ (1) 740
elych bf Pres Dib U2 ‘elych’ (2) 719, 1048
ellŷg be /ɛlɯŋ/ ‘gollwng’ (3) 334, 961, 1063
ellygaŷd bf Gff U3 ‘gollyngodd’ (2) 667, 1064
ellygŷys bf Gff U3 ‘gollyngodd’ (1) 1153
emelltith e ‘melltith’ (1) 1133

emneidað be 'amneidio' (1) 651
emyl e 'ymyl' (2) 641, 1161
enbytrôyd e 'enbydrwydd: perygl' (1) 396
eneit e 'enaid: bywyd' (5) 609, 689, 694, 697, 1136; 'cyfaill' (12) 32, 74, 153, 200, 203
eneituadeu ans 'enaidfaddau: dan ddedfryd marwolaeth' (1) 371
eneinað bf Gff U3 'eneiniodd' (1) 739
engiryaðchêrð ans /ɛŋgɪrjaʊl'χweru/ 'gwyllt a garw' (1) 654
ennill be 'ennill' (1) 955
enryded e 'anrhydedd' (3) 171, 213, 284; **enrydet** (1) 534
enrydedus ans 'anrhydeddus' (1) 566
enryfed ans 'rhyfeddol' (1) 80
enryfedodeu ell 'rhyfeddodau' (5) 946, 1040, 1109, 1114, 1115;
enryfededeu (drll. **enryfedodeu**) (1) 1044; **ynryfedodeu** (1) 1194
enð e 'enw' (2) 514, 713
er ardd 'er' (2) 201, 394
erbyn ardd 'erbyn' (5) 222, 421, 590, 639, 972; **yn erbyn** 'i gyfarfod' (8) 31, 190, 221, 684, 995; **y'm herbyn** 'i gyfarfod â mi' (1) 782; **yn erbyn** 'i wrthwynebu' (1) 1119
erchi be 'erchi: gofyn' (26) 110, 192, 339, 600, 605
erchis bf Gff U3 'archodd' (16) 69, 74, 104, 133, 169
erchy bf Pres U2 'erchi' (1) 802
ereill ans ll 'eraill' (10) 16, 154, 703, 742, 785
ergyt eg 'ergyd: pellter' (2) 462, 656
erri ardd U3b /ɛrri/ 'arni' (1) 720
escutlym ans 'esgudlym: buan a grymus' (1) 983
escyrn ell 'esgyrn' (1) 553
esmôyth ans 'esmwyth' (1) 325
esmôythter e 'esmwythder' (2) 374, 862
estôg be /estuj/ 'gostwng' (2) 76, 96
etiued e 'etifedd' (1) 605
etmyc gw. ar ôl **edifar**
etwa adf /ɛtwa/ 'eto' (1) 235
eu rhag Ll3 'eu' (46) 16, 17, 21, 22, 221
euo gw. **efo**
eur e 'aur' (7) 63, 65, 87, 621, 711
aurað ans 'eurog' (1) 538
eureit ans 'euraid' (1) 64
eurgrôydyr ans 'eurgrwydr: ac arno rwyllwaith o aur' (1) 968
eurwisc (1) 867, ll. **eurwisgoed** 'eurwisgoed' (1) 672
ewic eb 'ewig' (1) 14; **ewiged** ll (2) 18, 24
ewin e 'ewin' (1) 911
ewythyrr eg 'ewythr' (6) 208, 216, 240, 241, 257
ey bf Dyf U2 'ei' (3) 724, 846, 1127

val cys 'fel' (17) 141, 146, 162, 435, 529; **ual** (2) 3, 6; gw. hef. **mal**
velly adf 'felly: yn y modd hwnnw' (9) 140, 324, 477, 481, 512; **uely** (12)
 390, 625, 680, 718, 744
vi rhag U1 'fi' (2) 838, 1027
viui gw. **mifi**
vy rhag U1 'fy' (25) 68, 73, 83, 104, 140; **uy** (2) 19, 30; **fy** (1) 827; **vyg**
 (37); **vym** (4); **vyn** (10); **y** (1) 29

ffenedigach ans cymh 'dewrach' (1) 56
ffenedicvalch ans 'ffyrnig a thrahaus' (1) 624
ffenestyr e 'ffenestr' (1) 866
ffiol e 'ffiol' (1) 324
fflam eb 'fflam' (1) 992
ffo be 'ffoi' (1) 1191; **fo** (1) 8
fol ans 'ffol' (1) 143
ffon e 'ffon' (3) 197, 203, 204; **fynn** ll (1) 199
fford eb 'ffordd' (9) 409, 544, 550, 629, 775; **ford** (1) 31; **ffyrdd** ll (1) 777
fforest e 'fforest' (2) 1139, 1143; **forest** (4) 13, 17, 27, 1148
ffroenuoll ans 'ffroenfol: ffroenlydan' (2) 935, 983
ffrôt eb 'ffrwd' (2) 244, 1180; **frydyeu** ll (1) 206
ffrôytha bf Dyf U3 'ffrwytha: bydd o fudd' (1) 1025
frydyeu gw. **ffrôt**
fynn gw. **ffon**
ffyrdd gw. **fford**
ffyrftan eg 'ffyrfdan: tanllwyth o dân' (2) 189, 992

gadel be 'gadael' (2) 622, 748; cf. **adaó**
gadu be 'gadael' (1) 1145
gaflach eg 'gaflach: dart' (1) 141; **gaflacheu** ll (2) 13, 58
galarus ans 'galarus' (3) 709, 725, 821
galó be 'galw' (4) 116, 122, 359, 1115
gallaf bf Pres U1 'gallaf' (6) 157, 275, 397, 419, 424; **gallafi** (1) 332
gallei bf Amh U3 'gallai' (7) 25, 99, 201, 636, 638
gallmaró ans (1) 'marw gelain' 142
gallo bf Pres Dib U3 'gallo' (2) 293, 680
gallom bf Pres Dib L11 'gallom' (1) 1011
gallu e 'gallu' (1) 131; 'nerth' (3) 349, 358, 1077
gallut bf Amh U2 'gallut: gallet' (4) 486, 660, 660, 703
gallón bf Amh U1 'gallwn' (2) 539, 1158
gallóyf bf Pres Dib U1 'gallwyf' (2) 961, 1038; **gallóyfi** (1) 1051
gan ardd 'gan' (24) 24, 27, 111, 145, 170; gw. hef. **can**
gantaó ardd U3g 'ganto: ganddo' (5) 494, 609, 613, 1061, 1167
ganthaó ardd U3g 'gantho: ganddo' (9) 127, 287, 310, 329, 464
ganthunt ardd L13 'ganthynt: ganddynt' (8) 97, 107, 178, 225, 244
gaór e 'bloedd' (1) 1120
geifyr ell 'geifr' (4) 14, 15, 18, 20; **geiuyr** 19
geir eg 'gair' (7) 112, 122, 542, 612, 626, 696; **geireu** ll (4) 479, 483, 523, 941
gelót bf Amh Amhers 'gelwid' (1) 5; **gelwit** (2) 659, 713

gelwir bf Pres Amhers ‘gelwir’ (6) 515, 516, 579, 709, 718; **gelŵr** (1) 804
gelynyon ell ‘gelynion’ (1) 333
gellgŵn ell ‘cŵn hela’ (2) 773, 779
gellit bf Amh Amhers ‘gellid’ (3) 38, 39, 861
gelly bf Pres U2 ‘gelli’ (1) 204
gellych bf Pres Dib U2 ‘gellych: gelli’ (1) 662
gellynt bf Amh Ll3 ‘gellynt: gallent’ (1) 10
genhyf ardd U1 ‘gennyf’ (12) 227, 433, 495, 499, 500; **genhyfi** (8) 48, 135, 156, 325, 479
genhyt ardd U2 ‘gennyt’ (18) 82, 211, 237, 264, 351
genthi ardd U3b ‘genthi: ganddi’ (1) 1106
geol e ‘carchar’ (1) 1065
ger ardd ‘ger’ (7) 771, 781, 907, 1175, 1185
glan e ‘glan’ (2) 183, 768
glas ans ‘glas’ (1) 969
gleŵhaf ans eith ‘glewaf’ (1) 780
glin e yn **pen y lin** (4) ‘pen ei lin’ 76, 906, 917, 1175; **glinyeu** ell (1) 940
gloyŵdu ans ‘gloywddu’ (1) 983
glyssyn e ‘gresyn’ (1) 660
gobennyd eg ‘gobennydd’ (4) 184, 189, 192, 192
gochelfford e ‘ffordd unig’ (1) 1030; **gochelford** (1) 1030
gochwys ans ‘llawn chwys’ (1) 399
godef be ‘goddef’ (1) 433
goualus ans ‘gofalus: pryderus’ (1) 180
gofit eg ‘gofid’ (3) 264, 396, 471; **gouut** (3) 403, 424, 433
gofyn be ‘gofyn’ (15) 37, 225, 277, 454, 514; **gouyn** (1) 195
gofynaŵd bf Gff U3 ‘gofynnodd’ (2) 744, 835; **gofynnaŵd** (3) 674, 895, 1066
gofynhei bf Amh Dib U3 ‘gofynnai’ (1) 693
gofynhŵn bf Amh Dib U1 ‘gofynnwn’ (1) 35
gofynneisti bf Gff U2 ‘gofynnaist’ (1) 946
gofynnut bf Amh U2 ‘gofynnut: gofynnet’ (1) 947
gofynnŵys bf Gff U3 ‘gofynnodd’ (1) 249
gofynny bf Pres U2 (2) 35, 40
gogled eg ‘gogledd’ (2) 1, 395
gogof e ‘ogof’ (7) 745, 754, 754, 785, 787
gogyfuch yn ar ogyfuch ag ef ‘ochr yn ochr ag ef’ (1) 799
gohen ans ‘hen iawn’ (6) 568, 570, 586, 591, 593
goleu ans ‘golau’ (1) 993
golŵc e ‘golwg’ (1) 1167
golŵythion ell ‘golwythion’ (1) 68
gomedassant bf Gff Ll3 ‘gomeddasant’ (1) 748
gorchymyn be ‘cyflwyno, cymeradwyo’ (1) 1049
gorderch eb ‘gorderch: gwraig gyfreithlon is ei statws na gwraig briod’ (2) 329, 897; **gordercheu** ll (1) 748
gordercha bf Gch U2 ‘gordercha’ (1) 55
gorderchat e ‘cysgu gyda merch’ (1) 730
gorderchu be ‘gorderchu’ (1) 331

gordinaŵd be Gff U3 ‘gorddinodd: gyrodd, ysbardunodd’ (1) 653
gordiŵes bf Gff U3 ‘goddiweddodd’ (1) 25
gorddyar e ‘gorddyar: trwst’ (1) 584
gorescyn be ‘goresgyn’ (1) 343
goreu ans eith ‘gorau’ (9) 50, 201, 207, 238, 339
gorflŵch eg ‘gorflwch’ (12) 90, 91, 93, 127, 133; **gorulŵch** (1) 909
goruot be ‘gorchfygu’ (2) 272, 481
goruassei bf Grb U3 ‘gorchfygasai’ (1) 615
gorfuost bf Gff U2 ‘gorchfygaist’ (1) 482
goruydŵn bf Amh U1 ‘gorchfygwn’ (1) 273
gorffowys be ‘gorffwys’ (1) 493
gormes e ‘gormes’ (5) 726, 792, 1133, 1139, 1140
gororeu ell ‘gororau: ochrau’ (2) 546, 762
goruc bf Gff U3 ‘gwnaeth’ (58) 66, 73, 81, 85, 95, 190
gorugant bf Gff L13 ‘gwnaethant’ (16) 24, 168, 193, 223, 234
gorwed be ‘gorwedd’ (2) 621, 771
gossot eg ‘ymosodiad’ (2) 456, 459; be ‘trefnu’ (1) 193
gossodes bf Gff U3 ‘gosododd’ (1) 652
gostŵg be ‘gostwng’ (1) 917
gouut gw gofit
gowenu be ‘gowenu: cilwenu’ (2) 880, 1091
graessaŵ e ‘graeso: croeso’ (5) 70, 113, 119, 528, 1123
graessaŵaŵd bf Gff U3 ‘croesawodd’ (1) 1054
grath ans ‘grawth: gwyllt’ (1) 464
grudyeu ell ‘gruddiau’ (5) 314, 336, 450, 505, 934
gwadu be ‘gwadu’ (1) 1016
gwaeret e ‘gwaered’ (2) 934, 939
gwaet eg ‘gwaed’ (5) 202, 206, 251, 447, 449; **gwaet** (5) 203, 503, 506, 945, 1180
gwaedlyt ans ‘gwaedlyd’ (1) 1179
gwaeth ans cymh ‘gwaeth’ (2) 1070, 1144; **gwaeth** (2) 468, 902
gwaethaf ans eith ‘gwaethaf’ (1) 293
gwahard be ‘gwahardd’ (1) 1186
gwahardaŵd bf Gff U3 ‘gwaharddodd’ (1) 1187
gwahell e ‘gwäell’ (2) 462, 510
gwalch eb ‘gwalch’ (1) 444; **gwalch** (2) 445, 503
gwallt ell ‘gwallt’ (2) 313, 504; **gwallt** (1) 447
gwan be ‘gwân’ (2) 124, 413; **gwan** (3) 459, 632, 789
gwant bf Gff U3 ‘gwant: gwanodd’ (2) 457, 654
gwarafun be ‘gwarafun’ (1) 75
gwarandaŵaf bf Pres U1 ‘gwrandaŵaf’ (1) 678
gwarchadŵ be ‘gwarchod: amddiffyn’ (1) 836
gware be ‘chwarae’ (4) 459, 670, 1118, 1119
gwaret e ‘gwared: gwaredigaeth’ (2) 263, 274
gwas eg ‘gwas’ (1) 89; ‘dyn ifanc’ (19) 198, 198, 201, 202, 203; **gwas** (13) 114, 139, 237, 243, 300; **gweisson** ll (11) 185, 199, 200, 245, 327; **gweisson** (4) 140, 199, 305, 350; **gweis** ll (1) 670; **gweis** (1) 305

gwascoŷys bf Gff U3 ‘gwasgodd’ (1) 46
gŷassanaeth eg ‘gwasanaeth’ (7) 158, 172, 222, 285, 307; ‘bwyd, saig’ (1) 213
gŷassanaethu be ‘gwasanaethu: gweini’ (2) 90, 572
gŷastat ans ‘gwastad’ (2) 546, 763; **gwastat** (1) 217
gŷastatau be ‘gwastatau: (ail-)sefydlu’ (1) 392
gwastatualch ans ‘cyson ac urddasol’ (1) 983
gŷayŷ eg ‘gwaywffon’ (11) 244, 456, 461, 484, 633; ‘poen’ (1) 266; **gwayŷ**
 (4) 138, 413, 493, 788
gŷdam bf Pres L11 ‘gwyddom’ (1) 1114
gŷdochi bf Pres L12 ‘gwyddoch’ (1) 452
gŷdosti bf Pres U2 ‘gwyddost’ (2) 432, 1097
gŷedy ardd ‘wedi’ (19) 20, 72, 80, 128, 224, 239, ?adf (5) 249, 324, 418,
 750, 811; **guedy** (1) 194
gŷedyr ardd + rY ‘wedi’ (1) 358
gwed eb ‘gwedd: modd’ (7) 246, 329, 351, 873, 1120; ‘ymddangosiad’ (1) 626
gŷedei bf Amh U3 ‘gweddai’ (1) 10
gwedha bf Pres U3 ‘gwedda’ (1) 330
gwedŷ ans ‘heb briod’ (1) 949
gŷegil eg ‘gwegil’ (1) 142
gweirglaŷd eb ‘gweirglawdd’ (15) 94, 95, 127, 130, 131; **gŷeirglodyeu** ell
 ‘gweirgloddiau’ (1) 547; **gweirglodeu** (2) 547, 763
gweis, gŷeisson gw. **gŷas**
gŷeith eg ‘gwaith: creffitwaith’ (2) 548, 851; **gweith** (2) 911, 938
gŷeith eb ‘gwaith: tro’ (2) 234, 1160; **gweith** (6) 232, 236, 632, 719, 890
gwelaf bf Pres U1 (2) 732, 988
gwelas bf Gff U3 (5) 245, 358, 588, 854, 1167
gŷeled be ‘gweld’ (1) 15; **gŷelet** (3) 469, 675, 850; **gwelet** (3) 516, 575, 649
gŷeledigaeth e ‘gweledigaeth’ (1) 432
gweldy bf Pres U2 ‘gweli di’ (1) 637; gw. hef. **gwely**
gŷelei bf Amh U3 ‘gwelai’ (13) 14, 61, 67, 218, 296; **gwelei** (40) 79, 243,
 259, 297, 305
gŷeleis bf Gff U1 ‘gwelais’ (1) 815; **gweleis** (5) 20, 39, 574, 608, 759
gweleist bf Gff U2 ‘gwelaist’ (4) 268, 780, 944, 946; **gwelest** (1) 688;
 gweleisti (5) 32, 132, 344, 346, 576
gŷelit bf Amh Amhers ‘gwelid’ (1) 312
gwelsant bf Gff L13 ‘gwelsant’ (1) 23; **gŷelsont** (1) 467
gwelsei bf Grb U3 ‘gwelsai’ (10) 57, 310, 405, 559, 569
gŷelut bf Amh U2 ‘gwelut: gwelet’ (1) 757
gŷelŷn bf Amh U1 ‘gwelwn’ (2) 69, 74
gŷely e ‘gwely’ (1) 1072
gŷely bf Pres U2 ‘gweli’ (4) 51, 54, 55, 1138; **gwely** (6) 729, 779, 780,
 1070, 1113; gw. hef. **gweldy**
gŷelych bf Pres Dib U2 ‘gwelych: gweli’ (2) 51, 211
gŷelynt bf Amh L13 ‘gwelent’ (2) 644, 823; **gwelynt** (3) 26, 905, 930
gŷell ans cymh ‘gwell’ (20) 55, 67, 154, 315, 350; **gwell** (5) 597, 774, 817,
 942, 967
gwellt e ‘gwellt’ (1) 1143

gwen gw. **gŷyn**
gŷener e 'Gwener' (1) 1026
gŷenŷynic ans 'gwenwynig' (1) 756
gŷenŷyniclym ans 'gwenwynig a llym' (1) 655
gŷerescyn be 'goresgyn' (1) 422
gwerin eb 'gwerin: darnau gwyddbwyll' (3) 682, 1118, 1121
gwerth e yn **ar werth** 'y bwriedir ei werthu' (2) 694, 784
gŷerthuaŷr ans 'gwerthfawr' (1) 740
gŷesteion ell 'gwesteion' (1) 723
gŷidon e 'gwidon' (1) 420; **gwidon** (6) 428, 429, 438, 1187, 1188;
gŷidonot ll (9) 421, 438, 1181, 1184, 1185
gwin eg 'gwin' (2) 909, 914; **gwin** (5) 68, 317, 906, 912, 917
gŷineu ans 'gwinau' (7) 198, 202, 203, 414, 561; **gwineu** (2) 64, 259
gŷir ans 'gwir' (1) 924
gŷir e 'gwirionedd' (1) 924
gŷiryon ans 'gwirion: dieuog' (1) 406; **gwiryon** (2) 283, 409
gŷisc e 'gwisg' (1) 184; **gwisic** (3) 306, 525, 685
gŷiscaŷ be 'gwisgo' (5) 491, 699, 863, 921, 977; **gwiscaŷ** (1) 1025
gwiscaŷd bf Gff U3 (1) 585
gŷiŷ ans 'gwiw' (1) 806
gŷlat e 'gwlad' (3) 517, 731, 1028; **gwlat** (1) 347
gŷledychŷys bf Gff U3 'gwladychodd' (1) 925
gŷn bf Pres U1 'gwn' (6) 33, 196, 752, 957, 1097; **gŷnn** (2) 952, 987
gŷna bf Gch U2 'gwna' (4) 56, 203, 701, 878; **gwna** (6) 523, 680, 681,
1142, 1143
gŷnaet bf Gch U3 'gwnaed' (1) 293
gwnaei bf Amh U3 'gwnâi' (2) 97, 454; **gwnai** (1) 1056
gwnaem bf Amh L11 'gwnaem' (1) 837
gŷnaeth bf Gff U3 'gwnaeth' (6) 7, 15, 37, 67, 403; **gwnaeth** (77) 23, 191,
195, 277, 334
gwnaethant bf Gff L13 'gwnaethant' (11) 191, 499, 520, 526, 612
gŷnaethost bf Gff U2 'gwnaethost' (1) 1157
gwnaethpŷyt bf Gff Amhers 'gwnaethpwyd' (1) 808
gŷnaf bf Dyf U1 'gwnaf' (4) 129, 158, 275, 424; **gwnaf** (3) 424, 697, 726
gwnai gw. **gwnaei**
gwnathoed bf Grb U3 'gwnaethai' (2) 874, 1102
gŷnaŷn bf Dyf L11 'gwnawn' (1) 715
gŷnaŷn bf Amh U1 'gwnawn' (1) 715
gwnelai bf Amh Dib U3 'gwnelai' (1) 749
gŷnelut bf Amh Dib U2 'gwnelut: gwnaet' (1) 1001
gwnelych bf Pres Dib U2 'gwnelych' (3) 211, 282, 436
gŷneuthur be 'gwnethur' (2) 202, 283; **gwnethur** (2) 1015, 1123
gwney bf Dyf U2 'gwnei' (1) 332
gwneynt bf Amh L13 'gwnaent' (1) 835
gŷr eg 'gŷr' (ac yn yr ystyr ffiwdal 'dyn dan wrogaeth') (128) 55, 103, 125,
128, 132; **gŷyr** ll (14) 50, 344, 475, 576, 584; **gwyr** (5) 601, 845, 1046,
1085, 1092

gwrach e ‘gwrach’ (1) 432
gôrda eg ‘gwrda: uchelwr’ (3) 222, 224, 225
gôrëic eb ‘gwraig’ (11) 6, 53, 55, 259, 402; **gwreic** (28) 260, 282, 282, 287, 329; **gôraged** ll (5) 569, 735, 736, 738, 949; **gwraged** (1) 10
gôrëicca be ‘gwreica: chwilio am wraig’ (2) 731, 795; **gwreicca** be (1) 1108
gwreicda eb ‘gwreigdda: gwraig fonheddig’ (1) 417
gôrëid eg ‘gwraidd’ (1) 769
gôrthret eg ‘gwrthred: trallod’ (1) 677
gôrha be ‘gwrhau’ (3) 602, 609, 825
gôrha be ‘gwrhau: talu gwrogaeth’ (4) 824, 829, 831, 834
gôrhayssant bf Gff Ll3 ‘gwrhasant’ (1) 614
gôrhyt eg ‘gwryd: dewrder’ (1) 645
gôrthneuafi bf Dyf U1 ‘dadleuaf, gwrthwynebaf’ (1) 1073
gôrthneuadl bf Gff U3 ‘dadleuodd, gwrthwynebodd’ (1) 1068
gôth e ‘gwth’ (1) 511; **gôan gôth troet** ‘cicio’ (1) 124
gôybot be ‘gwybod’ (5) 148, 453, 961, 963, 1093; e ‘cwrteisi’ (4) 52, 212, 222, 307
gôybuôyt bf Gff Amhers ‘gwybuwyd’ (1) 663
gôybydei bf Amh U3 ‘gwybyddai: byddai’n gwybod’ (1) 197
gôybydôn bf Amh U1 ‘gwybyddwn’ (1) 227
gwydyn /gwædin/ ell ‘rheffyn o wiail’ (1) 56
gôyd e ‘gôydd: presenoldeb’ (1) 116
gôydat bf Amh U3 ‘gwyddai: yr oedd yn gwybod’ (1) 195; **gwydyat** (1) 226
gôydbôyll e ‘gwyddbwyll’ (3) 671, 1005, 1118
gwydôn bf Amh U1 ‘gwyddwn’ (2) 522, 1027
gôydwaled e /gwið'waled/ ‘mieir’ (1) 297
gwydynt bf Amh Ll3 ‘gwyddent’ (1) 903
gôyl bf Pres U3 /gwi:l/ ‘gwyl: gwêl’ (2) 185, 755; **gwyl** (2) 464, 754
gôylôr eg ‘gwyliwr’ (1) 428
gwyllt ans ‘gwyllt’ (1) 444
gwylltaô be ‘gwylltio: peri ymadael’ (1) 290
gôylltineb e ‘gwylltineb’ (1) 20
gôyn ans ‘gwyn’ (1) 449; **gwen** b ‘gwen’ (1) 766
gôynach ans cymh ‘gwynnach’ (1) 312
gôynder e ‘gwynder’ (1) 447; **gwynder** (1) 448
gôynhaf ans eith ‘gwynnaf’ (1) 312
gôynhet ans cyf ‘gwynned’ (1) 504
gôynllôyt ans ‘gwynllwyd: a chanddo wallt brith’ (7) 184, 186, 189, 198, 220
gôynnyon ans ll ‘gwynion’ (2) 764, 767; **gôynyon** (1) 766
gôynt eg ‘gwynt’ (1) 851
gôypei bf Amh Dib U3 ‘gwypai’ (1) 196
gôyput bf Amh Dib U2 ‘gwyput’ (1) 1011; **gôyputi** (1) 999
gôypôn bf Amh Dib U1 ‘gwypwn’ (3) 196, 495, 529
gôypôyfi bf Pres Dib U1 ‘gwypwyf’ (1) 1041
gôyppych bf Pres Dib U2 ‘gwypych’ (1) 1064
gôyr bf Pres U3 ‘gôyr’ (1) 318

gŵyr ell gw. **gŵr****gŵystyl** e 'gwystl: arwydd o sicrwydd' (1) 972**gyt a(c)** ardd 'gyda(g)' (24) 154, 274, 288, 421, 426**gynheu** adf 'gynnau' (1) 696**gyrraf** bf Dyf U1 'gyrraf' (1) 1049**gyrreist** bf Gff U2 'gyrraist' (1) 144**gyrru** be 'gyrru' (3) 22, 932, 1051**ha** ebych 'ha' (3) 703, 847, 1137**hacraf** ans eith 'hacraf' (1) 934**haelaf** ans eith 'haelaf' (1) 50**hagen** adf 'hagen: fodd bynnag' (8) 467, 480, 481, 487, 530, 956, 962, 1014**hagyr** ans 'hagr' (1) 1007**haha** ebych (2) 112, 119**ham** e 'ham: rheswm' (3) **py ham** 'paham' 166, 264, 718**hanbydei** bf Amh U3 'hanfyddai: byddai' (1) 468**hanher** eg 'hanner' (7) 768, 769, 794, 869, 869; **hanmer** (1) 71**haŵd** ans 'hawdd' (1) 247**haŵyr** ebych 'hawyr' (1) 644**hayarn** eg 'haearn' (4) 152, 227, 229, 933**heb** ardd 'heb' (16) 15, 59, 60, 122, 239**heb** bf U3g 'eb, ebe' (175) **heb** + rhag e.e. 19, 30, 33; **heb y** + enw e.e. 32, 39, 103**heddiŵ** adf 'heddiw' (10) 33, 123, 1026, 1026, 1027**hedŵch** e 'heddwch' (1) 948**heibaŵ** adf 'heibio' (3) 33, 634, 648; **heibyaŵ** (1) 1153**hela** be 'hela' (6) 666, 982, 1006, 1046, 1048**helym** e 'helm' (3) 430, 1189, 1190**heno** adf 'heno' (10) 319, 370, 423, 580, 689**henwisc** e 'hen wisg' (1) 311**henyŵ** bf Pres U3 'daw' (1) 152**herŵr** eg 'ysbeiliwr' (1) 166**herwyd** ardd 'gerfydd' (1) 480; cys 'oherwydd' (1) 347**heuyt** adf 'hefyd' (3) 324, 388, 946**hi** rhag U3b 'hi' (41) 30, 42, 47, 50, 55**hir** ans 'nid byr: hir, tal' (13) 13, 16, 103, 125, 129; **hiryon** ll (1) 697**hiraeth** e 'hiraeth' (1) 627**hitheu** rhag U3b 'hithau' (14) 47, 262, 266, 313, 687**hoff** ans 'hyfryd' (2) 705, 854**holy** bf Pres U2 'holi' (1) 1124**holl** ans 'holl' (2) 349, 358**hon** ans 'hon' (9) 93, 152, 207, 282, 338, 678, 679, 730, 1015; **honn** (1) 436**honaf**, **honaŵ**, **honaŵch**, **honot**, **honunt** gw. **o honaf** etc.**honno** ans 'honno' (18) 246, 372, 442, 485, 498; rhag 'honno' (5) 98, 401, 860, 1114, 1128**hun** eb 'hun: cwsg' (4) 581, 598, 960, 963**hut** e 'hud' (1) 98

- hóde** bf Gch U2 ‘hwde: cymer’ (1) 989
hón ans ‘hwn’ (6) 93, 349, 579, 605, 676; rhag ‘hwn’ (4) 116, 123, 269, 636; **hónn** (6) 344, 423, 603, 608, 638; rhag (1) 1077
hónnó ans ‘hwinnw’ (19) 107, 291, 364, 377, 378; rhag ‘hwinnw’ (20) 5, 79, 269, 366, 366
hónt ans ‘hwnt’ (2) 319, 1042
hóy ans cymh ‘hwy’ (5) 168, 272, 280, 299, 1019
hóyat e ‘hwyaden’ (2) 445, 503
hóyrach ans cymh ‘amharotach’ (1) 342
hyt e ‘amser’ (1) 21; ardd ‘nes, tan, at’ (7) 245, 716, 724, 769, 823; **ar hyt** ‘i lawr’ (7) 26, 151, 245, 336, 544; **hyd yn** ‘at’ (5) 469, 524, 719, 945, 1130; cys ‘nes, tan’ (3) 247, 751, 1167; ‘i’r graddau’ (1) 1050; **hyt pan** ‘hyd nes’ (1) 142; **hyt tra** ‘cyhyd â’ (1) 482
hyt drll pyt e ‘peryl’ (1) 676
hyd eg ‘hydd’ (2) 667, 668; **hydot** ll (2) 779, 780
hydgant e ‘gyr o geirw’ (1) 773
hyfryt ans ‘hyfryd’ (2) 372, 520
hygar ans ‘dymunol’ (7) 225, 351, 478, 539, 730
hygarach ans cymh ‘mwy dymunol’ (1) 486
hyllt bf Pres U3 ‘hyllt’ (1) 1190
hyn ans ‘hyn’ (1) 777; rhag ‘hyn’ (11) 34, 35, 141, 210, 435; **hynn** (1) 1038
hynny ans ‘hynny’ (2) 15, 577, 746; rhag ‘hynny’ (80) 17, 23, 47, 54, 78
hynt e ‘hanes’ (1) 752; **ar hynt** (1) 277 ‘yn ddiymdroi’
hyny cys ‘hyd oni’ (30) 118, 124, 158, 169, 172; **yny** (5) 83, 293, 349, 430, 555
hyspys ans ‘sicr’ (1) 479
hyt gw. o flaen **hyd**
- i rhag U1 ‘i’ (42) 20, 22, 132, 136, 201
i ardd ‘i’ gw. y
iach ans ‘iach’ (1) 357
iaghór eg ‘gŵr ifanc’ (1) 646
iarll eg ‘iarll’ (16) 1, 339, 349, 357, 367; **jarll** (1) 1078; **ieirll** ll 829
iarllaeth eb ‘iarllaeth’ (8) 1, 338, 388, 388, 806
iarlles eb ‘iarlles’ (7) 47, 368, 436, 437, 719
iaón e ‘iawndal’ (1) 681; ‘cyfiawnder’ (1) 714; ans ‘priodol’ (2) 165, 279
iaónach ans cymh ‘mwy priodol’ (1) 1034
iaónet ans cyf ‘mor briodol’ (1) 999
idaó ardd U3g ‘iddo’ (88) 1, 4, 7, 38, 56
idi ardd U3b ‘iddi’ (17) 283, 369, 371, 371, 382
je ateb cadarnhaol ‘ie’ (17) 17 47, 48, 121, 165, 206, 237, 279, 359, 368, 387, 393, 402, 423, 511, 715, 839, 986
iechyt e ‘iechyd’ (1) 947
ieith e ‘iaith: arferion, cynghorion’ (1) 209
ieuanc ans ‘ifanc’ (1) 568; **ieueinc** ll (2) 560, 572
ieuenctit e ‘ieuenctid’ (1) **ieuenctit y dyd** ‘y bore bach’ (1) 980
ieuhaf ans eith ‘ieuaif’ (1) 5

im ardd U1 'im: imi' (9) 104, 272, 432, 502, 703; **ym** (1) 330; **imi** (20) 34, 69, 74, 125, 133; **ymi** (1) 135; **imihun** 'i mi fy hun' (1) 1014; **iminheu** (3) 360, 806, 990
in ardd L11 'in: inni' (2) 352, 781; **inni** (3) 421, 559, 678
inheu rhag U1 'innau' (18) 34, 83, 240, 269, 331
ir ans 'ir' (1) 769
is ans cymh 'is' (2) 739, 809
istorya e 'hanes' (1) 1018
it ardd U2 'it: iti' (41) 51, 52, 166, 210, 212; **itt** (5) 434, 480, 802, 999, 1083; **yt** (1) 716; **itti** (19) 35, 75, 153, 240, 269; **ytti** (1) 35; **ititheu** (1) 818; **ittitheu** (2) 351, 598
i6ch ardd L12 'iwch: ichwi' (1) 843
i6rch eg 'iwrch' (1) 894
jarll gw. **iarll**
ja6n gw. **ia6n**
je gw. **ie**
llad be 'lladd' (35) 422, 590, 592, 597, 719; 'taro' (5) 195, 197, 207, 226, 238; 'torri' (1) 790
lladant bf Pres L13 'lladdant' (1) 578
lladassei bf Grb U3 'lladdasai' (2) 503, 1181
llada6d bf Gff U3 'lladdodd' (8) 269, 624, 668, 1008, 1092
lladei bf Amh U3 'lladdai' (1) 745
llado bf Pres Dib U3 'lladdo' (1) 1144
llafass6ys bf Gff U3 'beiddiodd' (1) 1148; gw. hef. **llywassei**
llafur e 'llafur' (1) 1133
llall rhag 'llall' (6) 72, 318, 561, 911, 935
llam6ys bf Gff U3 'llamodd' (1) 266
llanerch e 'llannerch' (3) 61, 61, 79; **llannerch** (2) 277, 402
llas bf Gff Amhers 'lladdwyd' (3) 4, 6, 1193
llassar eg '?enamel glas' (1) 969
lla6 eb 'llaw' (42) 59, 65, 91, 139, 191
lla6d6r e 'trowsus isaf' (1) 427
lla6en ans 'llawen' (4) 154, 604, 1051, 1082; **llawen** (22) 36, 66, 372, 417, 441
lla6er e 'llawer' (1) 961; **llawer** (7) 363, 482, 576, 592, 849
llawes e 'llawes' (1) 1155
lla6n ans 'llawn' (4) 68, 317, 906, 1004
lla6r e 'llawr' (21) 102, 118, 142, 169, 227, 245, 261, 363, 386, 457, 460, 812, 833, 834, 882, 885, 885, 927, 1028, 1086, 1164
lla6uorynyon ell 'llawforwynion' (1) 532; **lla6uorynyon** (1) 416
lle eg 'lle' (37) 74, 84, 157, 163, 165
lleassei bf Amh U3 'lladdai' (1) 676
lleassu be 'lleasu: lladd' (2) 675, 680
llech e 'llech' (3) 1160, 1162, 1178
llechway6 e 'gwaywffon ac iddi flaen o garreg' (1) 755
leda6d bf Gff U3 'lledodd' (1) 430
lletrith e 'lledrith' (1) 98

lledeis bf Gff U1 ‘lleddais’ (1) 167
lledeist bf Gff U2 ‘lleddaist’ (5) 729, 924, 970, 1177, 1178
lledit bf Amh Amhers ‘lleddid’ (3) 6, 749, 840
llef e ‘llef’ (1) 1190
llefein be ‘llefain’ (2) 246, 252
llei ans cymh ‘llai’ (2) 776, 785
lleithic e ‘lleithig’ (2) 672, 673
llem ans b ‘llem: llym’ (1) 550
llen e ‘llen’ (1) 928
lles e ‘lles’ (2) 157, 424
lletrith gw. o flaen **lledeis**
llety e ‘llety’ (8) 580, 583, 853, 854, 871; **lletty** (1) 920
lleŵ e ‘llew’ (5) 551, 552, 554, 555, 564
llewenyd e ‘llawenydd: diddanwch’ (1) 782
llewic e ‘llewyg’ (1) 125; **llewyc** (1) 118
llifeit ans ‘llifaidd: llifeiriol’ (1) 944
llit e ‘llid’ (1) 83
llityaŵc ans ‘llidiog’ (1) 138
llityaŵcdrut ans ‘llidiog a ffyrnig’ (2) 623, 654
lliw e ‘lliw’ (3) 626, 933, 969
lloneit e ‘llonaidd’ (3) 552, 911, 917
llonyd ans ‘llonydd: esmwyth’ (2) 961, 963
llosci be ‘llosgi’ (3) 190, 769, 992
lloscŵrn e ‘llosgwrn: cynffon’ (1) 710
llu e ‘llu’ (4) 590, 590, 592, 1077
lludedic ans ‘lluddedig’ (2) 481, 988
lluest eb ‘lluest: pabell milwr’ (1) 524
llun e ‘llun: ffurf’ (1) 934
lluossyd ell ‘lluosydd: llaweroedd’ (1) 376
lluscaŵ be ‘llusgo’ (1) 150
llŵ e ‘llw’ (2) 170, 611
llŷt ans ‘llwyd: a chanddo wallt brith’ (16) 559, 562, 563, 564, 570
llŷn e ‘llwyn’ (3) 1159, 1159, 1161
llŷr ans ‘llwyr’ (5) 38, 175, 369, 370, 381
llydan ans ‘llydan’ (1) 939
llygad e ‘llygad’ (1) 713; **llygat** (5) 142, 206, 692, 708, 935
llyma bf ‘llyma: dyma’ (17) 47, 78, 100, 109, 119
llyn e ‘llyn: diod’ (1) 44, 71, 91, 319, 324
llyn e ‘llyn: pwll’ (26) 113, 182, 183, 183, 185
llyna bf ‘llyna: dyna’ (5) 114, 121, 210, 330, 1012
llys e ‘llys’ (74) 29, 50, 86, 87, 110
llyskon ell ‘darnau o bren’ (1) 106
llysseu ell ‘llysau: llystyfiant, chwyn’ (2) 297, 299
llywassei bf Amh U3 ‘beiddiai’ (1) 11; gw. hef. **llafassŵys**

m rhag U1 'm (35) 83, 94, 104, 132, 269
mab eg 'mab: plentyn i rywun' (18) 4, 7, 8, 30, 113; eg 'bachgen ifanc' (7) 11, 13, 15, 27, 28; **meib** ll (1) 1; **meibon** ll (3) 10, 717, 734; gw. hef. **chwemeib**, **seithmeib**
maccŷy eg 'gwas llys ifanc' (25) 192, 221, 290, 303, 328; **mackŷy** (3) 453, 658, 770; **maccŷyeid** ll (1) 747; **maccŷyeit** ll (2) 220, 793
mae bf Pres U3 'mae' (19) 50, 274, 495, 709, 710; 'ymhle y mae' (3) 103, 125, 1138; 'beth yw' (1) 1062; 'mai' (5) 171, 284, 432, 663, 1060; **may** (1) 3
maen eg 'maen' (11) 710, 711, 754, 757, 761
maent bf Pres Ll3 'maent' (1) 725
maes eg 'maes' (1) 61; **y'r maes** 'allan' (1) 779
maeth ans gw. **brodyr**, **chwaeruaeth**
mal ardd 'fel' (5) 232, 233, 430, 489, 658; cys (10) 98, 185, 260, 346, 495; gw. hef. **ual**
mam eb 'mam' (17) 7, 14, 19, 29, 41
man eg 'man' (1) 449; **mann** (2) 313, 505
manaches eb 'mynaches' (1) 317; **manachesseu** ll (1) 346
manac bf Gch U2 'dywed' (4) 125, 172, 302, 396
managaf bf Dyf U1 'dywedaf' (1) 1129
march eg 'march' (57) 76, 79, 88, 95, 105; **meirch** ll (9) 12, 350, 370, 373, 382
marchaŷ eg 'marchog' (68) 26, 29, 33, 40, 78; **marchauc** (1) 32; **marchogyon** ll (8) 31, 42, 114, 117, 121
marchaŷford e 'ffordd farchogaeth' (1) 27
marchogaeth be 'marchogaeth' (5) 130, 277, 362, 434, 1192
marchoges eb 'marchoges' (2) 399, 1154
marchogyon gw. **marchaŷ**
marŷ be 'marw' (2) 342, 1144; ans **marŷ** (2) 267, 836; **marŷlewyg** (1) 118 'llewyg', **marŷlewic** (1) 124; **meirŷ** ll 1146
marŷleŷic e 'marwlewyg: llewyg' (2) 43, 463
maŷ ans 'mawr' (34) 24, 60, 92, 131, 139
maŷrhydic ans 'mawrhydig: urddasol' (1) 993
may gw. **mae** (1) 3
medreist bf Gff U2 'medraist: gwnaethost' (2) 143, 635
medru be 'medru: ymddwyn' (2) 121, 114; 'bwrw' (1) 141
medeginyaethu be 'meddyginiaethu' (1) 639
meddic eg 'meddyg' (1) 467; **medygyon** ll (1) 470
medyant e 'meddiant: awdurdod, rheolaeth' (2) 368, 390
medu be 'meddu: meddiannu' (1) 608
medŷ eg 'meddyliau, myfyrdod' (9) 455, 468, 473, 477, 493
medylyaŷ be 'meddwl' (5) 7, 474, 493, 501, 503
meddaŷ e 'meddwdod' (1) 695
mefyl e 'mefl: cywilydd' (2) 322, 563
megys cys 'megys: fel' (3) 25, 926, 1102
meib, **meibon** gw. **mab**
mein ell 'meini: cerrig' (2) 64, 939
meint e 'maint' (8) 244, 414, 455, 463, 552
meirch gw. **march**(7) 1

meirŏ gw. **marŏ**
meitin e ‘meitin: tro’ (2) 202, 394
mel e ‘mél’ (1) 68
melin eb ‘melin’ (2) 888, 894; **melineu** ll (2) 850, 852
melinyd eg ‘melinydd’ (20) 852, 854, 855, 855, 857
melyn ans ‘melyn’ (9) 198, 201, 204, 205, 561; **melen** b (3) 1084, 1090,
 1098; **melynyon** ll (3) 850, 862, 936
melynach ans cymh ‘melynach’ (1) 936
melyngoch ans ‘melyngoch’ (1) 300
menegi be ‘mynegi’ (9) 81, 171, 212, 284, 285
menegis bf Gch U3 ‘mynegodd’ (2) 38, 174; **menegys** (1) 160
merch eb ‘merch’ (3) 1049, 1061, 1106
messur e ‘mesur’ (1) 324
meudŏy eg ‘meudwy’ (2) 441, 441
mi rhag U1 ‘mi’ (71) 39, 49, 93, 94, 151
mifi rhag U1 ‘myfi’ (4) 80, 140, 392, 402; **miui** (10) 75, 137, 284, 322, 330
mihun rhag U1 ‘mi fy hun’ (1) 341
milgi eg ‘milgi’ (1) 770; **milgŏn** ll (1) 780
milŏr eg ‘milwr’ (3) 228, 415, 966; **milwyr** ll (6) 113, 117, 120, 123, 146
milŏreidffyrif ans ‘cryf fél milwr’ (1) 655
milŏryaeth e ‘medr milwrol’ (3) 18, 98, 517; **milŏraeth** (1) 24
milyoed ell ‘miloedd’ (1) 861
milltir e ‘milltir’ (1) 622
minheu rhag U1 ‘minnau’ (15) 35, 40, 129, 140, 541
miui gw. **mifi**
moch ell ‘moch’ (1) 68
modrŏy eb ‘modrwy’ (7) 65, 75, 87, 621, 624
moel ans ‘moel’ (2) 670, 1031
moes bf Gch U2 ‘moes: rho’ (3) 209, 909, 913
mor gol ‘mor’ (1) 828
mordŏyt e ‘morddwyd’ (1) 633
morvil e ‘morfil’ (1) 560
morŏyn eb ‘morwyn: merch ifanc’ (69) 63, 66, 72, 73, 76; **morynyon** ll (4)
 417, 673, 684, 730
muchydyd eg ‘muchydd: math o lo’ (3) 313, 448, 936
mut ans ‘mud’ (3) 115, 122, 658
mul eg ‘mul’ (2) 931, 932
musrelleid ans ‘musgrell’ (1) 101
mŏn eg ‘mŏn: uniad paladr a llafn gwaywffon’ (1) 245
mŏy ans cymh ‘mwy’ (12) 22, 321, 384, 458, 469
mŏyhaf ans eith ‘mwyaf’ (23) 448, 450, 455, 474, 501
mŏyn ans ‘mwyn’ (1) 145
mŏyn e yn **er mŏyn** (3) 748, 816, 897
myn ardd ‘myn’ (24) 82, 82, 105, 136, 165
mynant bf Pres Ll3 ‘mynnant’ (1) 1078
mynet be ‘mynd’ (45) 5, 20, 32, 96, 107
mynhei bf Amh Dib U3 ‘mynnai’ (2) 818, 1102

mynho bf Pres Dib ‘mynno’ (4) 55, 93, 733, 955
mynhut bf Amh Dib U2 ‘mynnut: mynnet; (2) 486, 731
mynhŷn bf Amh Dib U1 ‘mynnwn’ (1) 795
mynhych bf Pres Dib U2 ‘mynnych: mynni’ (1) 972
mynnaf bf Pres U1 ‘mynnaf’ (3) 541, 733, 839; **mynhaf** (2) 137, 974
mynnaŷd bf Gff U3 ‘mynnodd’ (1) 976
mynnei bf Amh U3 ‘mynnai’ (4) 202, 711, 956, 1125
mynnir bf Pres Amhers ‘mynnir’ (1) 302
mynnit bf Amh Amhers ‘mynnid’ (1) 37
mynnu be ‘mynnu’ (1) 320
mynnŷn bf Amh U1 ‘mynnwn’ (2) 343, 796
mynny bf Pres U2 ‘mynni’ (4) 48, 103, 393, 702
mynnych bf Pres Dib U2 ‘mynnych’ (1) 704
mynut e ‘mynut: moesgarwch’ (1) 209
mynŷgyl e ‘mynwgl: gwddf’ (6) 139, 315, 427, 514, 877
mynybyr e ‘menybr: coes’ (1) 877
mynych ans ‘mynych’ (1) 3
mynychach ans cymh ‘mynychach’ (1) 1123
mynydd eg ‘mynydd’ (13) 229, 412, 545, 545, 738; **y vynydd** adf ‘i fyny’ (9) 204, 256, 334, 412, 443
myŷn ardd ‘mewn’ (3) 668, 771, 1022; **y myŷn** ardd (1) 1066; adf (9) 19, 100, 109, 303, 317; **o vyŷn** ardd (1) 1113; **o uyŷn** (1) 981; gw. hef. **ymyŷn**
n rhag Ll1 ‘n’ (2) 352, 781
na cys + bf ‘na: bod dim’ (24) 52, 97, 99, 172, 310, e.e. **oed glyssyn na allut dywedut**
na cys (+ cys) ‘na: nid a’ (15) 11, 12, 24, 236, 237, e.e. **na gŷayŷ na chledyf**; **nac** (+ llaf) (15) 6, 11, 12, 296, 341; cf. **na meirch nac arueu**
na gn neg (+ cyts) ‘na’ (7) 33, 82, 196, 270, 1027, e.e. **Na rodaf**; **nac** (+ llaf) (3) 211, 357, 1147; e.e. **Nac amouyn**; **nac ef** (2) 322, 838
nachaf bf ‘dyma’ (8) 404, 537, 659, 790, 910
nat cys ‘nad’ (6) 158, 247, 285, 500, 808
nadunt gw. **o nadunt**
nac gw. **na**
namyn ardd ‘namyn’ (25) 2, 9, 42, 98, 111
nant e ‘nant: dyffryn’ (1) 452
nas neg + rhag U3 ‘nas’ (6) 196, 751, 907, 912, 918
naŷ rhif ‘naw’ (1) 420
naŷd e ‘nodded’ (21) 169, 170, 281, 281, 366
naŷn e ‘nawn’ yn **pryt naŷn** ‘prynhawn’ (2) 365, 870
neb e ‘neb: person, sawl’ (9) 3, 112, 301, 403, 810; ‘dim person’ (21) 9, 11, 24, 97, 99; ans ‘unrhyw’ (1) yn 626 **neb ryŷ [gristyaŷn]**
neges eb ‘neges’ (5) 497, 630, 640, 1013, 1015; **negesseu** ll 1050
negessaŷd e ‘negesol: negesydd, cennad’ (1) 496
neidei bf Amh U3 ‘neidiai’ (1) 1165
neill ans ‘naill’ (19) 71, 194, 222, 224, 241; **neyll** (1) 878
neillaŷ YE ‘naill law’ (2) 1055, 1172

neithŷyr adf ‘neithiwr’ (1) 240
nerth e ‘nerth’ (2) 351, 523
nes cys ‘nes: tan’ (2) 961, 963
nes ans cymh ‘nes’ (2) 273, 421
nessaf ans eith ‘nesaf’ (3) 571, 722, 811
neu cys ‘neu’ (3) 98, 352, 474
neuad e ‘neuad’ (23) 89, 100, 102, 188, 219
neur gn ‘neur: fe’ (4) 422, 590, 591, 870
newyn e ‘newyn’ (1) 1144
neyll gw. **neill**
ni rhag Ll1 ‘ni’ (6) 333, 588, 599, 1011, 1110
nifer e ‘nifer: sawl person’ (2) 1046, 1047; **niuer** (1) 190; **nifer** ‘gosgordd’ (3) 41, 613, 616
ninheu rhag Ll1 ‘ninnau’ (3) 352, 609, 837
nini rhag Ll1 ‘nyni’ (1) 523
no cys (+ cyts) ‘na’ (30) 56, 110, 154, 168, 274; **noc** (+ llaf) (9) 22, 299, 321, 385, 422
noeth ans ‘noeth’ (1) 1146
noget cys ‘na’ (1) 1071
nos eb ‘noswaith’ (18) 59, 84, 372, 442, 444
ny neg bf (+ cyts) ‘ni(d)’ (75) 9, 10, 10, 11, 21; **nyd** (+ llaf) (2) 5, 499; **nyt** (26) 291, 316, 340, 341, 348
nyt neg ‘nid’ (10) 1, 41, 75, 212, 348
nys neg + rhag s ‘nis’ (14) 136, 249, 273, 296, 661

o ardd ‘i’ (8) yn **o’e** ‘i’w’ (7) 616, 901, 1061, 1065, 1086; **o’y** ‘i’w(1) 874
o ardd ‘o’ (211) 2 16 18 20 22; [**o’e** ‘o’i’ (16) 2 132 266 267 388, ‘yn ei’ (1) 427; **o’y** ‘o’i’ (1) 5]; **oc** (2) yn **oc eu** (1) 640, **oc aŷch** (1) 733
o cys ‘os’ (11) 51, 51, 52, 53, 55
och ebych ‘och’ (1) 1024
ochyr e ‘ochr’ (4) 550, 550, 551, 556
odi be ‘odi: bwrw eira’ (1) 444
odyma adf ‘oddi yma’ (6) 126, 352, 645, 715, 717
odyna adf ‘oddi yna: yna’ (4) 257, 319, 398, 629
odyno adf ‘oddi yno’ (5) 398, 719, 724, 734, 857
oet e ‘oedran’ (3) 5, 6, 306; ‘oedi’ (1) 348; ‘cyfarfod’ (2) 1014, 1016
oetran e ‘oedran’ (1) 415
oed bf Amh U3 ‘oedd’ (133) 1, 5, 5, 7, 14
oedŷn bf Amh U1 ‘oeddwn’ (4) 500, 501, 502, 504
oedynt bf Amh Ll3 ‘oeddent’ (6) 27, 313, 314, 569, 594
oes bf Pres U3 ‘oes’ (4) 348, 348, 357, 806
ofered e ‘oferedd’ (1) 695
ofyn e ‘ofn’ (1) 1002
oc gw. **o** ‘o’
o honaf ardd U1 ‘ohonof’ (1) 331; **ohonofi** (1) 407; **o honofi** (1) 410
ohonam ardd Ll1 ‘ohonom’ (1) 837
ohonaŷ ardd U3g ‘ohono’ (6) 12, 39, 152, 331, 369; **o honaŷ** (2) 381, 993

ohonaŵch ardd L12 ‘ohonoch’ (2) 604, 840; **o honaŵch** (1) 732
ohonaŵt ardd U2 ‘ohonot’ (1) 805; **ohonot** (3) 283, 1124, 1139; **o honot** (1) 1011
o honunt ardd L13 ‘ohonynt’ (1) 561; gw. hef. **onadunt**
Oi ebych ‘oi’ (4) 263, 579, 999, 1076
ol e ‘cefn’ (1) 28; ‘olion’ (1) 79; **yn ol** ‘ar ôl’ (7) 78, 126, 146, 254, 316;
y’m ol ‘ar fy ôl’ (1) 94; **y’m hol** (1) 132; **y’th ol** ‘ar dy ôl’ (2) 40, 975; **yn**
y ol ‘ar ei ôl’ (4) 150, 405, 798, 798, ‘ar eu hól’ (1) 978; **yn eu hol** (1) 750;
yn ol y pen ‘yn wysg ei beni’ (1) 118
ol be ‘ôl: ymofyn’ (1) 646
olynol adf ‘yn eu tro’ (1) 457
oll e ‘oll’ (12) 577, 577, 853, 881, 939
onadunt ardd L13 ‘ohonynt’ (3) 17, 293, 310; **o nadunt** (4) 12, 482, 572, 631
ony cys ‘oni: os na’ (6) 135, 211, 332, 891, 1059
onyt cys ‘onid: os nad’ (4) 148, 323, 1061, 1062; ‘ac eithrio’ (5) 423, 907,
912, 918, 977
or cys **o** + gn **ry** ‘os’ (6) 467, 476, 598, 1043, 1050
os cys ‘os’ (11) 144, 146, 204, 349, 397; **ot** + bf sy’n dechrau â llafariad (2) 156, 1127
ossit bf Pres U3 ‘os oes’ (1) 92
ot gw. **os**

pa ans ‘pa’ (2) 165, 379
pater eg ‘pader’ (2) 51, 62
paham gof ‘paham’ (2) 431, 573; **pyham** (1) 744
paladyr e ‘paladr’ (5) 452, 493, 511, 826. 930
palfrei eg ‘palffrei’ (1) 983
pali eg ‘pali: sidan gwerthfawr’ (6) 184, 184, 189, 311, 867
pallu be ‘pallu’ (1) 889
pan cys ‘pan’ (23) 112, 215, 265, 415, 529; ‘o ble...?’ (2) 400, 631; ‘fe...’
(3) 164, 278, 986; ‘y’ (2) 163, 278; **hyt pan** ‘nes’ (1) 142; **pan yŵ** ‘mai’ (6) 564, 603, 615, 791, 836
par bf Gch U2 ‘pâr’ (2) 638, 1131
parabyl e ‘parabl: hanes’ (1) 178
paraf bf Dyf U1 ‘paraf’ (2) 580, 1083
paranaŵd drill **paraŵd** bf Gff U3 ‘parodd’ (1) 614
parassei bf Grb U3 ‘parasai’ (1) 1066
paraŵd bf Gff U3 ‘parodd’ (1) 894
parch e ‘parch’ (2) 534, 1092
parhaei bf Amh U3 ‘parhâi’ (1) 345
parhao bf Pres Dib U3 (1) 482
parth eg ‘tu, ochr’ (8) 622, 763, 764, 764, 1030; ‘rhan’ (1) 238; **parth a**
‘tua’ (18) 86, 149, 258, 365, 465
parthret e ‘tu’ yn **parthret a** ‘tua’ (1) 695
pasc eg ‘Pasg’ (1) 1043
paŵb e ‘pawb’ (20) 23, 96, 161, 221, 245
pebyll e ‘pabell’ (15) 61, 62, 62, 63, 67; **pebylleu** ll ‘pebyll’ (3) 823, 849, 865

pechaŵt e ‘pechod’ (1) 147
pedeir rhif b ‘pedair’ (1) 926
pedrein e ‘pedrain’ (3) 169, 363, 457
petwar rhif ‘pedwar’ (2) 458, 928
petweryd trefnol ‘pedwerydd’ (2) 1039, 1094
pedestric e ‘cyflymder’ (2) 18, 24
pei cys ‘pe’ (11) 196, 202, 226, 325, 486; ‘pe byddai’ (3) 6, 540, 827; gw. hef. **bei**
peidaŵ be ‘peidio’ (1) 253
peidŵch bf Gch Ll3 ‘peidiwch’ (1) 1009
peis eb ‘pais: côt yr arfwisg’ (2) 152, 483
pell ans ‘pell’ (3) 316, 859, 951; ‘hir’ (1) 168
pen eg ‘pen’ (29) 76, 118, 129, 251, 300; **penn** (2) 789, 879; **pen** ‘prif’ (1) 852; ‘mwyaf’ (1) 959
penffestin e ‘penffestin: cap mael’ (1) 430
pengrych ans ‘pengrych: a chanddo wallt cyrliog’ (2) 916, 931
penhaf ans eith ‘pennaf’ (3) 2, 302, 310
penyal e ‘tyrfa’ (1) 469
penteulu e ‘penteulu: pennaeth y gwarchodlu’ (1) 367
perchen e ‘perchen’ (3) 725, 832, 833
perued e ‘perfedd’ (1) 102
peri be ‘peri’ (3) 390, 1081, 1135
peris bf Gff U3 ‘parodd’ (2) 470, 582
perthyn bf Pres U3 ‘perthyn’ (1) 486
pery bf Dyf U2 ‘peri’ (1) 579
peth e ‘peth’ (8) 19, 37, 38, 57, 701; ‘pa beth’ (3) 33, 37, 1078
peunydd adf ‘beunydd’ (1) 745; gw. hef. **beunydd**
piler eg ‘piler’ (1) 756
plant ell ‘plant’ (1) 341
plith e ‘plith’ (1) yn **ym plith** ‘ymhlith’ 865
pob e ‘pob’ (10) 16, 37, 38, 57, 177; **pop** (2) 622, 763
pony gn gof ‘oni’ (1) 419
porth eg ‘porth’ (14) 88, 187, 219, 298, 301
porth e ‘cefnogwr’ (1) 1119
porthaŵ eg ‘porthor’ (3) 563, 564, 990
porthi be ‘porthi: bwydo’ (1) 347
praffter e ‘praffter’ (1) 415
presseb eg ‘preseb’ (1) 1173
priaŵt ans ‘priod’ (1) 269; e ‘priod’ (3) 282, 794, 1106
priflys e ‘prif lys’ (1) 927
priff ans ‘prif’ (1) yn **priff fford** ‘priffordd’ 544
prifford e ‘priffordd’ (1) 1029
profaf bf Dyf U1 ‘profaf’ (1) 971
pryd eg ‘pryd: amser’ (2) 306, 870
pryf eg ‘pryf: sarff, bwystfil’ (11) 708, 710, 710, 712, 726, 836, 838, 839, 840, 841, 911
prynu be ‘prynu’ (1) 856

- pump** rhif ‘pump’ (1) 309
pumthec rhif ‘pymtheg’ (1) 177
purgoch ans ‘purgoch’ (1) 1084
putein eb ‘putain’ (1) 999
pŵll eg ‘pwl’ (2) 554, 556
pŵy rhag ‘pwy’ (23) 80, 200, 366, 386, 395; ‘beth’ (1) 514
pŵyll e ‘pwyll’ (1) 686
pŵylla bf Gch U2 ‘pwylla: bydd yn drugarog’ (1) 688
pŵyllaf bf Dyf U1 ‘pwyllaf: byddaf yn drugarog’ (1) 689
pŵyth e ‘pwyth’ (1) 639
py ans ‘pa’ (18) 148, 157, 163, 262, 264
pyt e ‘pyd: rhagod’ (1) 1002
pygu be ‘gorchuddio â phyg’ (1) 933
pyham gw. **paham**
pynorec e ‘pasgedi ar gefn ceffyl’ (1) 46
pyscaŵt ell ‘pysgod’ (1) 1145
pyscotlyn eb (1) 1145
pyscotta be ‘pysgota’ (1) 185

r y fannod ‘r’ (395) 3, 4, 8, 9, 12
r rhag ‘ar: y sawl, y rhai’ yn **o’r** ‘o’r sawl, o’r rhai’ (9) 559, 569, 602, 679, 688
rat ans ‘rhad: am ddim’ (1) 694
racco ans ‘acw’ (13) 30, 42, 103, 229, 577
rac ardd ‘rhag’ (6) 21, 344, 454, 463, 675; cys (5) 12, 96, 270, 633, 1005
racdaŵ ardd U3g ‘rhagddo’ (30) 43, 58, 86, 88, 149
racdi ardd U3b ‘rhagddi’ (1) 335
racdunt ardd L13 ‘rhagdynt’ (4) 178, 747, 750, 823
ragof ardd U1 ‘rhagof’ (2) 783, 846
ragot ardd U2 ‘rhagot’ (8) 39, 49, 283, 490, 803
ractal e ‘rhactal: coron fach’ (2) 64, 65
ranaf bf Dyf U1 ‘rhannaf’ (1) 322
ranassei bf Grb ‘rhanasai’ (1) 29
rayadyr e ‘rhaeadr’ (1) 945
redec be ‘rhedeg’ (4) 206, 245, 337, 945
rei rhag ‘rhai’ (7) 16, 30, 42, 154, 577
reit e ‘rhaid’ (6) 51, 484, 522, 706, 733
rianed ell ‘rhianedd: merched bonheddig’ (3) 89, 690, 949
rifaf bf Dyf U1 ‘rhifaf’ (1) 716
rinwedeu ell ‘rhinweddau’ (1) 710
rith e ‘rith’ (2) 61, 1176
rodaf bf Dyf U1 ‘rhodda’ (10) 540, 541, 592, 595, 689
rodei bf Amh U3 ‘rhoddai’ (4) 340, 907, 912, 918
rodeis bf Gff U1 ‘rhoddais’ (1) 924
rodeist bf Gff U2 ‘rhoddaist’ (1) 923
rodes bf Gff U3 ‘rhoddod’ (10) 87, 236, 323, 410, 455
rodi be ‘rhoddi’ (18) 52, 76, 92, 117, 261
rodo bf Pres Dib U3 ‘rhoddo’ (1) 356

rodut bf Amh U3 'rhoddet' (1) 756
rodŵn bf Amh U1 'rhoddw'n' (1) 757
rodych bf Pres Dib U2 'rhoddych' (1) 702
roessam bf Gff Ll1 'rhoesom' (1) 599
roessut bf Grb U2 'rhoeset' (1) 597
rofi ardd U1 'rhyngof fi' (2) 604, 974
rotho bf Pres Dib U3 'rhoddo' (1) 985
rudeur e 'rhuddaur: aur coch' (1) 1156
ruthur e 'rhuthr: ychydig bellter' (1) 668
rŵg ardd 'rhwng' (3) 138, 260, 877; **yrŵg** (1) 547; gw. hef. **ryrdunt**,
ryrgthi
rydheyt bf Gch U3 'rhwyddhaed' (1) 847
rym ans 'rhwym: wedi ei rwymo' (1) 551
rymat e 'rhwymiad' (1) 894
rymaŵ be 'rhwymo' (1) 894
rymei bf Amh U3 'rhwymai' (1) 467
ry gn 'ry' (16) 17, 20, 21, 80, 82
ry gol 'rhy' (1) 105
rytlyt ans 'rhydlyd' (1) 1163
ryd ans 'rhydd' (2) 347, 1067
rydhau be 'rhyddhau' (1) 959
ryfed ans 'rhyfedd' (2) 691, 804; **ryued** (2) 20, 211
ryfedach ans cymh 'rhyfeddach' (1) 849
ryfedu be 'rhyfeddu' (1) 24; **ryuedu** (1) 15
ryuel e 'rhyfel' (2) 4, 6; **ryueloed** ll (2) 3, 11
ryfelu be 'rhyfelu' (1) 343
ryfyc e 'rhyfyg' (1) 131
rygig eb 'rhygyng: cerddediad naturiol ceffyl' (1) 983
rygthunt ardd Ll3 'rhyngddynt' (2) 250, 900
ryued gw. **ryfed**
ryŵ ans 'rhyw' (4) 34, 525, 626, 1140

saer eg 'saer' (1) 851
saethu be 'saethu' (1) 560
sagaf bf Dyf U1 'sangaf' (1) 172
sarff e 'sarff' (3) 621, 623, 623
sarhaet eb 'sarhad: gwarth' (6) 93, 96, 159, 173, 286
saŵ rhag 'rhai' (2) 601, 850; ans + ell 'llawer' (3) 730, 861, 862
sef cys 'sef' (19) 8, 27, 78, 95, 339
sefyll be 'sefyll' (2) 102, 446; **seuyll** (2) 15, 260
seif bf Pres U3 'saif' (1) 452
seith rhifol 'saith' (2) 1, 622
seithuet trefnol 'seithfed' (1) 4
seithmeib e 'saith mab' (1) 5
son e 'sôn' (2) 126, 405
sorres bf Gff U3 'sorrodd: digiodd, pwdodd' (1) 478
syberwyt e 'syberwyd: anrhydedd, enw da' (1) 688

- symudaŵd** bf Gff U3 ‘symudodd’ (2) 468, 477
- tat** eg ‘tad’ (20) 6, 268, 338, 340, 340
- tauaŵt** e ‘tafod’ (1) 482
- taflu** be ‘taflu’ (2) 13, 1121
- tal** /ta:l/ e ‘talcen’ (2) 64, 1141; ‘pen, top’ (1) 191; ‘pen draw’ (3) 67, 445, 1171
- talaf** bf Dyf U1 ‘talaf’ (3) 639, 843, 846
- talaŵd** bf Gff U3 ‘talodd’ (1) (843)
- talai** bf Amh U3 ‘talai’ (2) 856, 1102
- talho** bf Pres Dib U3 ‘talo’ (5) 662, 783, 847, 989, 1107
- talym** e ‘talm: ysbaid o amser’ (1) 527; ‘cryn bellter’ (3) 549, 619, 1029
- tan** eg ‘tân’ (2) 690, 994
- taraŵ** be ‘taro’ (5) 191, 229, 554, 555, 1189
- taryan** eb ‘tarian’ (7) 179, 203, 205, 968, 1084; **taryaneu** ll (1) 199
- taŵ** bf Gch U2 ‘taw’ (4) 126, 134, 273, 405
- taŵr** bf Pres U3 ‘tawr, dawr’ yn **ny’m taŵr** ‘nid oes diddordeb gennyf’ (1) 511; cf. **torei**
- tebic** e ‘tebyg: barn’ (4) 97, 201, 226, 487
- tebyccaf** ans eith ‘tebycaf’ (1) 1060
- tebygaf** bf Pres U1 ‘tebygaf: barnaf’ (1) 1062
- tebygei** bf Amh U3 ‘tebygai: barnai’ (1) 45
- teccaf** ans eith ‘tecaf’ (5) 687, 752, 848, 865, 1157
- teccet** ans cyf ‘teced’ (2) 675, 813
- tec** ans ‘teg’ (18) 54, 55, 74, 113, 120
- tegach** ans cymh ‘tecach’ (1) 867
- tei** gw. **ty**
- teimlaŵ** be ‘meistroli defnyddio arfau’ (1) 435
- teir** rhifol ‘tair’ (9) 244, 391, 438, 632, 671
- telediŵ** ans ‘telediw: hardd’ (9) 64, 183, 218, 220, 259
- teneu** ans ‘tenau’ (1) 483
- teryll** ans ‘treiddgar, sarrug’ (1) 935
- teu** rhag U2 ‘tau: yr eiddot ti, dy un di’ (1) 519
- teulu** eg ‘teulu: gwarchodlu’ (28) 89, 106, 116, 161, 180
- tewi** be ‘tewi’ (1) 249
- teyrnas** e ‘teyrnas’ (1) 238
- teyrnget** e ‘teyrnged’ (1) 390
- ti** rhag U2 ‘ti’ (106) 34, 40, 40, 48, 54
- tidi** gw. **tydi**
- tir** e ‘tir’ (1) 1022; **tired** /tireð/ ll (1) 547
- tithau** rhag U2 ‘tithau’ (37) 35, 54, 70, 74, 84
- tlaŵt** ans ‘tlawd’ (1) 728
- tlŵs** eg ‘tlws’ (3) 54, 74, 1157
- torch** e ‘torch’ (1) 1156
- torei** bf Amh U3 ‘torai’ yn **ny’m torei** ‘ni fyddai gwahaniaeth gennyf’ (1) 1070; cf. **taŵr**
- torreis** bf Gff U1 ‘torrais’ (1) 611
- torres** bf Gff U3 ‘torrodd’ (4) 232, 234, 247, 462

torri be ‘torri’ (4) 484, 488, 510, 633
torth eb ‘torth’ (1) 68
tost ans ‘tost: blin’ (1) 575
tostdrut ans ‘tostddrud: blin a ffyrnig’ (1) 655
tra cys ‘tra: pan’ (7) 225, 253, 345, 357, 374
tra gol ‘iawn’ (2) 626, 935
tra ardd ‘yn wysg’ yn **tra chefn** ‘trachefn: yn ôl’ (1) 303
trach ardd ‘yn wysg’ yn **trach | gefyn** ‘trachefn: yn ôl’ (1) 408
trachefyn adf ‘trachefn: yn ôl, eto’ (11) 46, 353, 639, 657, 828; YArdd:
traegefn (3) 636, 830, 877; **traygefn** (1) 830; **trathgefn** (1) 134; gw.
 hef. **drachefyn**
traet ell ‘traed’ (1) 940
tragywydað ans ‘tragwyddol’ (2) 146, 541
trahaus ans ‘trahaus’ (1) 828
trannoeth adf ‘trannoeth’ (5) 355, 376, 443, 921, 1036; **tranoeth** (14)
 256, 544, 584, 613, 619
traðs e yn **ar traðs** ‘ar draws’ (1) 556
traðst e ‘trawst’ (1) 969
trayan e ‘traean’ (7) 239, 368, 369, 373, 380
traygefn gw. **trachefyn**
trechaf ans eith ‘trechaf’ (1) 837
treis e ‘trais’ (1) 680
treissôn bf Amh U1 ‘treisiwn’ (1) 714
tremynt e ‘golwg’ (1) 310
trenhyd adf ‘trennydd’ (2) 1037, 1068
tressor e ‘trysor: cyfoeth’ (1) 729
treul e ‘traul: treuliau, yr hyn a wariwyd’ (2) 842, 1111
trewis bf Gff U3 ‘trawodd’ (6) 230, 232, 234, 429, 1153
treythir bf Pres Amhers ‘traethir’ (1) 1194
tri rhifol ‘tri’ (5) 26, 670, 722, 790, 1092
trigy bf Dyf U2 ‘trigi: arhosi’ (1) 988
trigyafi bf Dyf U1 ‘trigiaf: arhosaf’ (1) 783
trigyasant bf Gff L13 ‘trigasant: peidiasant â siarad’ (2) 698, 746
trigyað be trigo: aros’ (2) 612, 1035
trigye drll **trigyy** bf Dyf U2 ‘arhosi’ (1) 529
trigyðys bf Gff U3 ‘trigodd: arhosodd’ (1) 665
trist ans ‘trist’ (1) 574
tristau be ‘tristáu’ (1) 573
troet e ‘troed’ (2) 124, 658
troi be ‘troi’ (1) 537
tros ardd ‘tros’ (2) 457, 459
truan ans ‘truan’ (1) 1024
trugeint rhifol ‘trugain’ (1) 953
trugeinuet trefnol ‘trigeinfed’ yn **ar y drugeinuet** ‘gyda thrigain’ (1) 1004
trøy ardd ‘trwy’ (4) 633, 866, 1030, 1111
trøydað ardd U3g ‘trwyddo’ (1) 789; **trøyddað** (1) 312
trøydet e ‘trwydded: hawl i fwy yn y llys’ (1) 110

trŷyn eg 'trwyn' (1) 935
trychanhŵr e 'tri chan gŵr' (4) 389, 720, 810, 812
trychant e 'trichant' (1) 725
tryded trefnol b 'trydedd' (4) 234, 236, 776, 1188
trydyd trefnol 'trydydd' (4) 384, 834, 875, 890
trywyr e 'tri gŵr' (1) 922
tu eg 'ochr' (4) 182, 217, 438, 1042; **tu a ardd** 'tua' (6) 549, 558, 617, 669, 1003
tuhun YE 'dy hun' (1) 52
tuth eg 'tuth' (1) 464
tŵf e 'twf' (1) 306
tŵll ans 'twll: tyllog' (1) 311
tŵr eg 'tŵr' (3) 990, 992, 1004; **tyreu** ll (2) 298, 981
tŵrneimeint eg 'twrnamaint' (6) 2, 864, 870, 880, 881
tŵrŵf eg 'twrf: twrw, sŵn' (5) 335, 445, 683, 683, 797
tŵyll e 'twyll' (1) 970
tŵyllŵr eg 'twyllwr' (1) 973
tŵym ans 'twym' (1) 740
ty eg 'tŷ' (8) 17, 252, 344, 345, 358; **tei** ll (3) 548, 576, 650
tybyasant bf Gff L13 'tybiasant' (1) 466
tybygu be 'tebygu' (1) 16
tydi rhag U2 'tydi' (8) 141, 321, 574, 758, 760; **tidi** (1) 541
tyghet e 'tynged' (1) 1192
tyghetuen e 'tynghedfen: tynged' (2) 432, 942
tylŵyth e yn **tylŵyth y ty** 'teulu' (1) 856
tyngo bf Pres Dib U3 'tynno' (1) 879
tyngnaŵd bf Gff U3 'tynnodd' (1) 707
tynnu be 'tynnu' (5) 553, 871, 1000, 1166, 1189
tyreu gw. **tŵr**
tyrr bf Pres U3 'tyrr' (1) 555
th rhag U2 'th' (54) 20, 40, 55, 56, 83; **yth** ar ôl **pan** (2) 574, 759
uch ans cymh 'uwch' (1) 770; **vch** (1) 300; **uch llaŵ** 'uwchlaw, yn uwch na' (1) 770; **uch pen** 'uwchben' (1) 554
uchaf ans eith 'uchaf' (3) 570, 1084, 1090; **vchaf** (1) 1189
uchel ans 'uchel' (1) 993; **vchel** (1) 1056
uchot adf 'uchod' (1) 452
udunt ardd L13 'iddynt' (11) 11, 44, 347, 348, 422; **vdvnt** (2) 630, 831
ugeint rhifol 'ugain' (1) 458
un rhifol 'un' (3) 16, 122, 178; **vn** (65) 84, 112, 144, 176, 177
unben eg 'unben: arglwydd' (1) 150; **vnben** (15) 70, 301, 419, 528, 632
vnbenes eb 'unbenes: arglwyddes' (2) 1053, 1058
vnlllygeityaŵc ans 'unllygeidiog' (1) 683
untu e yn **ar untu** 'yn olynol' (1) 1092
urdaf bf Dyf U1 'urddaf' (1) 210
vrdaŵ be 'urddo' (3) 104, 128, 155
urdaŵ ans 'urddol' (4) 104, 128, 155, 210; **vrdaŵ** (2) 472, 954

urddedic ans ‘urddedig’ (1) 1047

ŵrth ardd ‘wrth’ (42) 62, 80, 112, 122, 143; ? **wrth** (1) 701

ŵrthaŵ ardd U3g ‘wrtho’ (18) 52, 66, 412, 417, 441

ŵrthi ardd U3b ‘wrthi’ (5) 51, 53, 896, 1056, 1088

ŵrthunt ardd L13 ‘wrthynt’ (3) 531, 808, 808

ŵrthyfi ardd U1 ‘wrthyf’ (2) 529, 696

ŵrthyt ardd U2 ‘wrthyt’ (6) 70, 113, 120, 353, 528, 1123

ŵy rhag L13 ‘hwy’ (11) 318, 347, 482, 565, 587

ŵyf bf Pres U1 ‘wyf’ (8) 34, 240, 269, 496, 973; **ŵyfi** (4) 208, 432, 802, 852

ŵylaŵ be ‘wyllo’ (2) 337, 674

ŵylei bf Amh U3 ‘wylai’ (1) 675

ŵyneb e ‘wyneb’ (4) 92, 96, 932, 934; ‘anrhydedd’ (2) 148, 155

ŵynebwerth e ‘iawndal’ (1) 410

ŵynt rhag L13 ‘hwynt’ (24) 26, 31, 38, 154, 231

ŵynteu rhag L13 ‘hwythau’ (5) 348, 533, 744, 793, 842

ŵyt bf Pres U2 ‘wyt’ (16) 238, 267, 271, 279, 366; **ŵyti** (1) 165

ŵythnos eb ‘wythnos’ (4) 177, 391, 438, 642

weithon adf ‘weithon: yn awr’ (4) 153, 207, 209, 348

wershon, y adf ‘am y cyfnod nesaf’ (1) 208

whaer eb ‘chwaer’ (1) 796

whare be ‘chwarae’ (1) 817

wharyaŵd bf Gff U3 ‘chwaraeodd’ (1) 893

wharyei bf Amh U3 ‘chwaraeai’ (1) 140

wech rhifol ‘chwech’ (1) 953

wherthin be ‘chwerthin’ (1) 1056

y y fannod ‘y’ e.e. 1, 6, 11, 13, 15; r ar ôl llafariad; yr + llafariad

y rhag U1 gw. fy

y rhag U3g ‘ei’ e.e. 4, 6, 7, 12, 41

y rhag U3b ‘ei’ e.e. 7, 8, 9, 42, 64

y ardd ‘i’ e.e. 3, 5, 8, 12, 13; i (1) 536

y ardd ‘oddi’ e.e. y ar ‘oddi ar’ 472; y genhyfi ‘oddi wrthyf’ 48; y ŵrthyfi ‘oddi wrthyf’ 529

y ardd + rhag U3g ‘i’w’ (4) 14, 158, 294, 920

y elfen gysylltiol ‘y’ (+ cytsain) e.e. 3, 11, 21, 25, 42; yd ‘yr’ (+ llafariad) (105) 2, 13, 30, 40, 41

y elfen gysylltiol + rhag U3g ‘y’i’ (5) 4-5, 624, 810, 958, 1136

yafŵyneu ell ?drll afŵyneu ‘afwynau: ffrwynau’ (1) 480

ydau ardd ‘o dan’ (1) 1162

ydanaŵ ardd U3g ‘odano’ (3) 602, 616, 1163

ydanei ardd U3b ‘odani’ (1) 399; y danei (1) 339

ydaŵ ardd U3g ‘iddo’ (2) 5, 73

ydoed bf Amh U3 ‘ydoedd’ (1) 537

yfet be ‘yfed’ (4) 254, 909, 1008, 1145; yuet (1) 225; ywet (1) 914

yg gw. yn

ygkaer ‘yng nghaer’ (2) 666, 927

- ygkastell** ‘yng nghastell’ (1) 952
ygkylch ‘ynghylch’ (1) 251
yggouot ‘yng ngofod’ (1) 111
yggŷd ‘yng ngwydd’ (1) 123
ygghanaŵ ‘yng nghanol’ (1) 927
ygheuhynt ‘yng ngheudod’ (1) 936
yghot adf ‘acw’ (2) 20, 328
yghyfeir ardd ‘ar gyfer’ (1) 72
ygwyllt adf ‘yn wyllt’ (1) 21
ygyt adf ‘ynghyd’ (12) 18, 31, 231, 231, 235, 236, 271, 520, 571, 820, 839, 979
ym ardd U1 gw. **im**
ym ardd gw. **yn**
ym bf Pres Ll1 ‘ŷm, ydym’ (1) 1110
yma adf ‘yma’ (20) 33, 80, 302, 333, 352
ymadaŵ be ‘ymadael’ (1) 9
ymadaŵ bf Gch U2 ‘rho’r gorau’ (1) 209
ymaes adf ‘allan’ (1) 790; **y’r maes** (1) 780
ymardelŵ be ‘ymarddel: arddel’ (1) 165
ymaros be ‘ymaros: disgwyl yn amyneddgar’ (2) 884, 887
ymborthei bf Amh U3 ‘ymborhai: ymgynhaliai’ (1) 2
ymchoelaŵd bf Gff U3 ‘dychwelodd’ (2) 41, 657; **ymhoelaŵd** (1) 464
ymchoeles bf Gff U3 ‘dychwelodd: troes yn ôl’ (1) 456
ymchoelut be ‘dychwelyd: troi’ (2) 129, 534; **ymhoelut** (1) 636
ymdan ardd ‘am’ (3) 585, 864, 1163
ymdanat ardd U2 ‘amdanat’ (3) 483, 490, 702
ymdanaŵ ardd U3g ‘amdano’ (13) 185, 211, 228, 293, 491
ymdanei ardd U3b ‘amdani’ (4) 311, 867, 908, 919
ymdanunt ardd Ll3 ‘amdanynt’ (2) 672, 977
ymdeith adf ‘ymaith’ (14) 58, 181, 216, 295, 393; **y ymdeith** (7) 77, 162, 176, 257, 266
ymdeitheu ell ‘camau’r daith’ (1) 716
ymdeithic ans ‘a chanddo gerddediad rhwydd’ (1) 983
ymdiala be ‘dial’ (3) 99, 275, 634
ymdidan be ‘ymddiddan’ (12) 193, 223, 241, 248, 308
ymdidanŵn bf Amh U1 ‘ymddiddanwn’ (1) ymdidanŵn 1 496
ymdidanŵr eg ‘ymddiddanwr’ (1) 115
ymgaffŷyf bf Pres Dib U1 ‘delwyf wyneb yn wyneb (mewn brwydr)’ (4) 83, 159, 172, 285
ymganlyno bf Pres Dib U3 ‘bo’n ymwneud yn rheolaidd’ (1) 3
ymgeissaŵ be ‘chwilio’ (1) 85
ymgelaf bf Dyf U1 ‘cuddiaf fy hunaniaeth’ (1) 387
ymgerynt bf Amh Ll3 ‘carent ei gilydd’ (1) 979
ymgyfaruot be ‘dod ynghyd mewn brwydr’ (2) 594, 596
ymgyffelybet bf Gch U3 ‘dewised gymar’ (1) 732
ymgynhalyssant bf Gff Ll3 ‘cydgerddasant’ (1) 979
ymgynnic be ‘ymgynnig: ei gynnig ei hun’ (4) 328, 331, 351, 805

ymgyrchu be 'ymgyrchu: ymosod (ar gefn ceffyl)' (1) 280
ymgystlyny bf Pres U2 'yr wyt yn arddel' (1) 279
ymgyweirað be 'ymgyweirio: ymbaratoi' (2) 965, 975
ymhell adf 'ymhell' (1) 60
ymhen ardd 'ymhen' (1) 17
ymhoelað gw. **ymchoelað**
ymhoelut gw. **ymchoelut**
ymi gw. **im**
ymlad be 'ymladd' (19) 6, 481, 484, 499, 522
ymladað bf Gff U3 'ymladdodd' (1) 1130
ymladeu ell 'brwydrau' (3) 3, 11, 948
ymlaen ardd 'cyn' (1) 331; gw. **kyfodi**
ymlit be 'ymlid: chwilio am' (1) 29
ymogely bf Dyf U2 'ymocheli' (1) 1062
ymolchi be 'ymolchi' (2) 569, 1053
ymon YArdd 'ym môn' (1) 1159
ymordiwes be 'goddiweddyd a dal' (1) 428
ympebyll YArdd 'ym mhebyll' (1) 470
ympell adf 'ymhell' (2) 258, 398
ympen ardd 'ymhen' (1) 668
ymplith ardd 'ymhlith' (1) 1046
ympob YArdd 'ym mhob' (1) 517
ymron YArdd 'ym mron' (1) 576
ymwan be 'ymwan: ymosod â gwaywffyn' (19) 135, 168, 359, 363, 366
ymwanað bf Gff U3 'ymwanodd' (1) 509
ymwanei bf Amh U3 'ymwanai' (2) 913, 918
ymwelet be 'ymweld, gweld' (7) 478, 497, 838, 889, 891
ymyhun YArdd 'i mi fy hun' (1) 134
ymynwes YArdd 'ym mynwes: yng nghanol' (1) 548
ymyñ ardd 'mewn' (5) 185, 416, 739, 745, 994; adf (13) 22, 66, 250, 606, 671; gw. hef. **myñ**
yn ardd 'yn, mewn' e.e. 1, 8, 9, 29; **ym** 'ym' (2) 102, 865; **yg** 'yng' (8) 116, 449, 584, 725, 894; gw. hef. y ffurfiau clwm uchod
yn ategydd 'yn' e.e. 22, 26, 28, 29, 32
yn traethiadol 'yn' e.e. 2, 7, 14, 16, 24
yn e 'lle' yn y cyfuniad **yn y(d)** 'lle y' e.e. 11, 41, 43, 46, 50
yna adf 'yna: y pryd hynny' (55) 40, 42, 60, 96, 125
yndað ardd U3g 'ynddo' (6) 91, 415, 552, 868, 917
yndi ardd U3b 'ynddi' (5) 124, 266, 740, 969, 1143
yndunt ardd L13 'ynddynt' (2) 21, 247
ynialôch e 'anialwch' (1) 8; **ynyalôch** (3) 45, 59, 292
yno adf 'yno: yn y lle hwnnw' (31) 94, 133, 159, 173, 286; 'i'r lle hwnnw' (4) 466, 786, 1128, 1129
ynryfedodeu gw. **enryfedodeu**
ynt bf Pres L13 'ynt: ydynt' (3) 421, 577, 711
ynteu rhag U3g 'yntau' (52) 33, 38, 43, 86, 88
ynuyt ans 'ynfyd' (1) 859

yny gw. hyny**ynyal** ans 'anial' (3) 60, 182, 296**ynyalŵch gw. ynialŵch****ynys** eb 'ynys' (3) 207, 292, 1020**yr gw. y Y fannod****yr** cys 'er mwyn' (14) 88, 171, 284, 332, 351; 'er gwaethaf' (7) 248, 467, 635, 637, 652; 'oherwydd' (3) 883, 887, 1135; 'ers' yn **yr pan** (4) 574, 607, 759, 843; **yr mŵyn** 'er mwyn' (2) 749, 898; **yr y uŵyn ef** 'er ei fwyn ef' (1) 817**yrof** ardd U1 'erof' (3) 580, 596, 1138; **yrofi** (3) 635, 638, 660**yrot** ardd U2 'erot' (2) 688, 697**yrŵg gw. rŵg (1)****yrydunt** ardd Ll3 'rhyngddynt' (1) 1080**yrygthi** ardd U3b 'rhyngddi' (1) 1155**ys** cyplad 'ys' (3) 527, 1144, 1148**yscŵyd** e 'ysgwydd' (8) 139, 463, 488, 510, 877**yscymmun** ans 'ysgymun: melltgedig' (2) 263, 264; **yscymun** (1) 267**yscyrnic** ans 'esgyrniog' (4) 45, 101, 939, 1163**ysgoges** bf Gff U3 'ysgogodd' (1) 652**yspeit** eb 'ysbaid' (2) 249, 434**ysyd** bf Pres U3 'sydd' (35) 159, 173, 213, 239, 263**ystafell** e 'ystafell' (3) 309, 328, 568; **ystauell** (5) 90, 244, 254, 326, 335**ystlys** e 'ystlys: ochr' (4) 27, 182, 220, 804**ystorya** e 'hanes' (1) 926**ystryŵ** e 'ystryw: twyll' (1) 753**ystryŵys** ans 'ystrywus: call' (1) 7**ystyffŵl** eg 'ystwffwl: colofn' (6) 227, 229, 230, 233, 234**ystynnu** be 'estyn' (1) 866**ystyr** e 'ystyr: arwyddocâd' (2) 946, 963**yt ardd U2 gw. it****yttiŵ** bf Pres U3 'ydyw' (3) 508, 508, 1135**yttoed** bf Amh U3 'ydoedd' (7) 463, 626, 876, 965, 1022**yttoedynt** bf Amh Ll3 'ydoeddynt' (4) 905, 910, 915, 998**yttöyf** bf Pres U1 'ydwyf' (1) 608**yttys** bf Pres Amhers 'ydys' (1) 958**yth gw. th****yuet gw. yfet****yŵ** bf Pres U3 'yw' (54) 30, 33, 36, 201, 269**yŵrthaŵ** (1) 'oddi wrtho' 1 953**ywet gw. yfet**

ENWAU PRIOD

agharat ‘Angharad’ (2) **agharat laðeurað** 537, **agharat laðeurað** 659
arthur ‘Arthur’ (85) 29, 50, 86, 87, 89, 103, 103, 104, 110, 111, 111, 115,
 122, 123, 125, 135, 146, 155, 157, 160, 164, 164, 165, 167, 171, 171, 174,
 178, 180, 268, 278, 279, 280, 284, 285, 288, 288, 289, 290, 292, 451, 452,
 470, 470, 471, 489, 496, 508, 521, 526, 528, 534, 536, 602, 605, 609, 613,
 614, 614, 615, 615, 617, 627, 629, 630, 636, 641, 643, 645, 647, 665, 666,
 927, 940, 951, 961, 967, 986, 986, 1014, 1067, 1176, 1183, 1185, 1193
kaer loyð ‘Caer Loyw’ (3) 421, 1181, 1194
kaer llion ‘Caer Llion (ar Wysg)’ (2) 535, 536; **kaer llion ar ðysc** (2) 666, 927
kaer ysbidinongyl ‘Caer Ysbidinongyl’ (2) 1126, 1130; **yspidinongyl** (1)
 1177
crstinobyl vaðr ‘Cristinobl Fawr’ (1) 860
kei ‘Cai’ (29) 102, 103, 105, 114, 121, 126, 143, 161, 175, 179, 179, 289, 289,
 291, 460, 466, 469, 469, 471, 478, 485, 508, 521, 531, 630, 632, 633, 635, 638
y du trahað ‘y Du Trahawg’ (2) 713, 714
etlym gledyf coch ‘Edlym Gleddyf Coch’ (2) 804, 815; **etlym** (9) 816, 820,
 822, 824, 825, 827, 829, 845, 847
efrað ‘Efrog’ (7) 1, 2, 113, 120, 395, 431, 515
gðalchmei uab gðyar ‘Gwalchmai fab Gwyar’ (2) 27, 1009; **gðalchmei uab**
gðyar (1) 929; **gðalchmei** (27) 472, 479, 485, 491, 494, 506, 512, 515,
 524, 527, 635, 664, 960, 971, 974, 976, 977, 980, 985, 987, 991, 1003,
 1005, 1012, 1172, 1173, 1183; **gwalchmei** (8) 489, 522, 524, 525, 968
gðeir uab gðestyl ‘Gwair fab Gwestl’ (1) 28
gðenhðyfar ‘Gwenhwyfar’ (2) 89, 161; **gwenhðyfar** (7) 90, 91, 92, 94, 97,
 156, 637
hywel vab emyr llydað ‘Hywel fab Emyr Llydaw’ (1) 929
yr india ‘India’ (1) 760
owein uab uryen ‘Owain fab Urien’ (1) 28; **owein vab vryen** (3) 143, 664,
 928; (9) 28, 32, 34, 37, 38, 149, 151, 153, 291; **oðein** (1) 160
peredur ‘Peredur’ (242) 4, 31, 37, 39, 41, 43, 66, 69, 71, 72, 75, 81, 86, 100,
 102, 112, 113, 120, 125, 136, 140, 150, 151, 156, 162, 166, 168, 170, 176,
 181, 186, 187, 190, 195, 196, 201, 204, 215, 218, 226, 228, 229, 231, 236,
 241, 248, 254, 256, 263, 278, 281, 287, 290, 295, 304, 315, 323, 325, 326,
 336, 337, 356, 359, 363, 367, 376, 379, 384, 387, 390, 392, 395, 398, 400,
 402, 406, 412, 415, 423, 426, 427, 429, 431, 432, 437, 439, 446, 451, 454,
 455, 456, 456, 461, 468, 492, 498, 507, 511, 514, 516, 519, 524, 525, 533,
 534, 536, 538, 542, 544, 553, 556, 562, 564, 565, 573, 573, 582, 584, 589,
 594, 596, 600, 603, 607, 610, 615, 617, 619, 622, 630, 651, 653, 659, 663,
 667, 674, 674, 686, 689, 691, 700, 701, 705, 706, 715, 727, 734, 741, 744,
 747, 750, 758, 761, 774, 775, 776, 787, 791, 792, 797, 800, 800, 802, 811,
 821, 824, 826, 830, 830, 835, 839, 843, 848, 852, 853, 855, 858, 863, 872,
 880, 884, 896, 901, 904, 908, 913, 914, 914, 919, 922, 923, 925, 941, 941,
 942, 962, 1020, 1026, 1035, 1036, 1039, 1047, 1054, 1054, 1056, 1065,
 1076, 1080, 1087, 1091, 1092, 1094, 1101, 1103, 1104, 1105, 1116, 1131,
 1134, 1136, 1138, 1147, 1151, 1152, 1152, 1161, 1164, 1165, 1167, 1168,
 1172, 1173, 1175, 1175, 1183, 1185, 1186, 1187, 1187, 1188, 1189, 1191

prydein 'Prydain' (1) 292

syberŵllannerch 'Syberw Llannerch' (1) 79; **syberŵllannerch** 402;

syberŵ (1) 952